РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
„LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 24-го жовтня 1916. Ч. 128. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, October 24, 1916. No. 128.

НОВИЙ НАСТУП МАКЕНЗЕНА В РУМУНІЇ.

Союзні війска взяли в полон 3.700 Москалів і Румунів.

Тридневна битва над Цараївкою. -- Полонено 3.000 Москалів і взято 40 машин. крісів.

АВСТРІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ КАБІНЕТУ, ҐРАФ ШТІРК, УБИТИЙ.

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

НОВИЙ НАСТУП МАКЕНЗЕНА В ДОБРУДЖІ. — ПОЛОНЕНО 3.000 МОСКАЛЇВ І КІЛЬКАСОТ РУМУНІВ.

БЕРЛІН, 21. жовтня. — **Макензен розпочав вчера новий наступ на цілім боєвім фронті між Дунаєм а Чорним морем. Німецькі та болгарські війска віднесли на цілій лінії побіду.**

Союйні війска здобули на правім крилї пристань Тузлю, а рівночасно здобули головні становища неприятеля над Дунаєм і в центрі боєвої лінії.

У вчерашній битві полонено поверх 3.000 Москалів і кількасот Румунів та здобуто 22 машинових крісів.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Битва в Добруджі розвиваєть ся в корисний для нас спосіб. Німецькі, болгарські і турецькі війска переломили в кількох місцях головну боєву лінію неприятеля. На лївім крилї здобули вони становища неприятеля на полудне від Расової (над Дунаєм), в центрі укріплені окопи на північ від Кокардії, на правім крилї пристань Тузлю (20 кільометрів на полудне від Констанци). Число полонених Москалів виносить поверх 3.000, між ними один командант полку, і кількасот Румунів. Крім того здобуто 22 машинових крісів і одну метавку.

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА: Здовж границї Семигороду битви тривають дальше помимо снїгу і морозу. Втрати Румунів є незвичайно великі".

БОЛЬГАРСЬКИЙ РАПОРТ.

СОФІЯ, 21. жовтня. — Болгарський ґенеральний штаб доносить:

„В Добруджі відбували ся в четвер і пятницю тяжкі битви. Наші війска здобули всї висунені становища неприятеля і частину головної боєвої лінії. Наші війска полонили 24 офіцирів і 3.500 жовнїрів та здобули 2 гармати, 5 понтонів, 22 машинових крісів і 1 метавку.

„Російський корабель острілював пристань Манґолію, яка находить ся в наших руках".

РУМУНИ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО НЕВДАЧІ.

БУКАРЕШТ, 21. жовтня. — Румуньський ґенеральний штаб доносить:

„Війска неприятеля розпочали переводити сильні напади на наші становища в Добруджі і тому наші війска були приневолені на лївім крилї і в центрі уступити назад.

„Над Дунаєм відбуваєть ся перестрілка.

„В долині Тротус бій триває дальше. Наші війска проганяють неприятеля в напрямі границї. Вчера полонено на тім фронтї 1 офіцира і 104 жовнїрів та здобуто 2 машинові кріси.

„Нашим війскам удало ся окружити один неприятельський відділ на горі Сіефес. 500 взято в полон та здобуто 2 гармати, 5 машинових крісів і трохи воєнних матеріялів.

„В прочих просмиках і на фронтї коло Оршови не зайшли жадні важнїйші зміни".

РУМУНИ ВИКАЗУЮТЬ СВОЇ ВТРАТИ НА 180.000 ЛЮДИЙ.

БЕРЛІН, 21. жовтня, — **Остання румунська лїста втрат, яка обіймає втрати за час по день 12. жовтня, виказує, що румунська армія втратила в убитих ранених і полонених 180.000 людий, між тими 6.000 офіцирів. Між офіцирами вичислено 7 ґенералів і 28 полковників.**

СОЮЗНІ ВІЙСКА ЗДОБУЛИ ЦІЛУ БОЄВУ ЛІНІЮ І ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО КОНСТАНЦИ.

БЕРЛІН, 22. жовтня. — **Зі скоростию блискавки війска Макензена здобули всї важнїйші становища неприятеля на лінії між Дунаєм а Чорним морем і зближають ся до лінії Чернавода-Констанца.**

Союзні війска здобули вчера сильно укріплені місцевости Топрай-Сарі і Копадін.

Рівночасно війска Фалькенгайна сходять поволи з гірських просмиків в долини Румунії.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Битва, яка розпочала ся 19. жовтня, рішена в нашу користь. Наші війска прогнали російсько-румунські війска з укріпленої боєвої лінії і проганяють їх у північнім напрямі. Дві дуже важні місцевости, Копадін і Топрай-Сарі, находять ся в наших руках. Переслїдуванє неприятеля відбуваєть ся дальше.

„АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА: Помимо сильного опору зі сторони Румунів, які з великою завзятостию боронять гірських просмиків, наші війска здобули цілий ряд просмиків і посувають ся дальше наперед. Всї зусиля Румунів, щоби при помочи протинападів відзискати утрачені становища, оказали ся безуспішними.

РУМУНСЬКИЙ РАПОРТ.

БУКАРЕШТ, 22. жовтня. — Румунський ґенеральний штаб доносить:

„Сильний наступ неприятеля в Добруджі приневолив наші війска до відвороту.

„Здовж Дунаю не зайшла жадна зміна.

„В гірських переходах на границї Семигороду наші війска ставлять завзятий опір напираючому неприятелеви".

СОЮЗНІ ВІЙСКА 6 МИЛЬ ВІД КОНСТАНЦИ. — 8 ГАРМАТ, 20 МАШИНОВИХ КРІСІВ І 200 ПОЛОНЕНИХ.

СОФІЯ, 23. жовтня. — **Праве болгарське крило здобуло румунські укріплення над Чорним морем і зблизило ся на 6 миль до Констанци, головної румунської пристани:**

Урядовий звіт звучить:

„РУМУНСЬКИЙ ФРОНТ: В околиці Силїстри сильна перестрілка артилерії по обох сторонах Дунаю.

„В Добруджі наші війска зломили цілковито опір неприятеля. На правім крилї наші війска заняли місцевість Текр-Ґіоль і зближили ся на 6 миль до Констанци. Наші війска полонили додатково 200 Румунів та здобули 8 гармат, 20 машинових крісів і величезні запаси воєнних матеріялів.

„МАКЕДОНСЬКИЙ ФРОНТ: На тім фронтї положенє не змінило ся".

УТЕЧА МОСКАЛЇВ І РУМУНІВ.

ПЕТРОҐРАД, 23. жовтня. — **Російський рапорт доносить, що російські і румунські війска розпочали на цілій лінії відворот, ставлячи сильний опір наступаючій армії Макензена.**

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

НІМЦЇ ПОЛОНИЛИ КОЛО СВИСТЇЛЬНИК 2.064 МОСКАЛЇВ.

БЕРЛІН, 20. жовтня. — **На північ від Галича союзні війска під командою ґенерала Ботмера віднесли новий успіх, здобуваючи російські становища в околиці Свистїльник. Воєнна добича складаєть ся з 2.064 полонених і 11 машинових крісів.**

На Волини союзні війска відбили напади Москалів, завдаючи їм тяжкі втрати.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: Над Стоходом російські війска переводили вчера ряд нападів на здобуті нами становища на північ від Синявки. Всї напади відбито з дуже тяжкими втратами для неприятеля.

„На полудневий захід від Свистїльник (над Нараївкою) німецькі війска взяли приступом кілька важних, сильно укріплених становищ російських і сусїдні окопи. Неприятель переводив протинапади, але без успіху. У вчерашній битві полонено 14 російських офіцирів і 2.050 салдатів та здобуто 11 машинових крісів.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: В Карпатах упав снїг. Густа мрака і снїг перепиняють веденє дальших воєнних операцій. Лише на полудне від Дорна Ватри в околиці румунської границї ведеть ся завзята боротьба.

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОҐРАД, 20. жовтня. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„На північ від місточка Кіселина (на північний захід від Луцка) завзятий бій не устає.

„На північ від Куропатник (на північ від Бережан) неприятель переводить безуспішні напади.

„По довшім бомбардованю неприятель перевів напад на наші становища на полудне від Свистїльник (на північ від Галича) з великою силою війск. Битва триває дальше".

БИТВА НА ПІВНІЧ ВІД ГАЛИЧА ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ. — 150 ПОЛОНЕИХ.

БЕРЛІН, 21. жовтня. — **Над Нараївкою, на північ від Галича, війска Ботмера продовжають свій наступ.**

Союзні війска здобули нові російські становища, причім полонили поверх 150 Москалів.

Протинапади російських війск над Стоходом ударемнено.

Урядовий звіт звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: Російські батальони переводили вчера знова напади, щоби відзискати утрачені становища над Стоходом. Всї ті напади були без успіху і коштували неприятеля великі втрати.

„Над Нараївкою німецькі війска під командою ґен. Ґальвіца здобули приступом російські становища на північний захід від Скоморох. Протинапади принесли Москалям тяжкі втрати. В тій битві Москалї втратили 5 офіцирів і 150 саладатів в полонених та 7 машинових крісів.

„АРМІЯ АРХ. КАРЛА: В Карпатах не зайшли жадні важнїйші зміни.

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОҐРАД, 21. жовтня. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„В околиці Уляновска і Александровска (8 верств на північ від Кіселина, на Волини) відбуваєть ся сильна перестрілка артилерії.

„На боєвім фронтї Шельвів-Бубнів (на полудне від Кіселина) воєнні операції обмежені на діяльність патруль.

„Коло Ярославич (на північ від Зборова) удало ся деяким нашим відділам зробити собі дорогу через дротяні перегороди, впасти до ворожих окопів і побивати баґнетами тих, що ставили опір. Наші хоробрі жовнїри, взявши трохи полонених, повернули відтак назад на свої становища.

„В околиці Конюх (на північ від Бережан) напали три наші компанії на три ворожі патрулї і взяли їх в полон.

„Над Нараївкою німецькі війска перевели наступ на наші становища коло фільварку, який лежить у віддаленю двох верств на полудне від Свистїльник. Огонь наших війск ударемнив наступ ворога".

ОЧИЩЕНЄ ЗАХІДНОГО БЕРЕГА НАРАЇВКИ. — 755 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 22. жовтня. — **На боєвім фронтї на північ від Галича, на західнім березї Нараївки, прийшло вчера до наступу також війск ґен. Ґерока. Наступ переведено з добрим успіхом, причім полонено знова 755 Москалів. В руках Москалів находить ся ще лише малий шматок території на західнім березї Нараївки.**

Урядовий рапорт доносить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На захід від Луцка, на боєвім фронтї ґен. Войрша, діяльність по обох сторонах значно змагаєть ся.

„Місцеві битви над горішною Стрипою були для нас успішні.

„Німецькі війска під командою ґен. Ґерока перевели загальний наступ на боєвім фронтї Свистїльники-Скоморохи. Протинапади російських війск відбито з дуже тяжкими втратами для неприятеля. 9 російських офіцирів і 746 салдатів взято в полон".

ПЕТРОҐРАД ДОНОСИТЬ ПРО ТЯЖКІ БОЇ.

ПЕТРОҐРАД, 22. жовтня. — Російський урядовий рапорт доносить:

„Над Нараївкою (в Галичині), в околиці Свистїльник і Скоморох, ведуть ся завзяті бої о посїданє горбків і лїсів на західнім березї ріки. Сї горбки були кілька разів здобуті, а відтак знова утрачені. Неприятель переводить дуже сильні напади, які ударемнює огонь наших війск".

—o—

ҐРАФ ШТІРК, ПРЕЗИДЕНТ АВСТРІЙСЬКОГО КАБІНЕТУ, УБИТИЙ.

БЕРЛІН, 21. жовтня. — **З Відня доносять, що соціяліст Фрідріх Адлер убив нинї ґрафа Карла Штірка, президента австрійського кабінету.**

Фрідріх Адлер, редактор одного тижневника, вистрілив до президента пять разів з револьвера в часї, коли президент в однім реставрантї їв обід, і убив його на місци.

Близші причини замордованя ґр. Штірка незвісні.

Ґраф Штірк стояв на чолї австрійського кабінету від дня 3. падолиста 1911 р. дотепер.

УБИЙНИК ҐР. ШТІРКА.

БЕРЛІН, 22. жовтня. — Убийником австрійського президента мінїстрів є **Фрідріх Адлер** (перші телєґрами подали мильно Людвик), син др. Віктора Адлєра, звісного провідника німецьких соціяльних демократів в Австрії і редактора соціялїстичного орґану „Арбайтер Цайтунґ".

Убийник Фрідріх Адлєр числить 32 років і є секретарем соціяльно-демократичної партії та редактором тижневника „Кампф", часописи з напрямом анархістичним.

Дотеперішнє слїдство виказало, що убийник довершив злочину без ніякої змови з другими і не мав жадних спільників. По довершеню злочину Адлєра арештовано і відпроваджено до поліційних арештів. Підчас переслуханя на поліції Адлєр відказав ся від всяких близших пояснень і заявив, що причини замордованя президента подасть доперва на судовій розправі.

КНЯЗЬ ГОГЕНЛЬОГЕ ТИМЧАСОВИМ НАСЛЇДНИКОМ ҐР. ШТІРКА.

БЕРЛІН, 22. жовтня. — **Уряд президента кабінету обняв тимчасово ґр. Гогенльоге, мінїстер для внутрішних справ.**

Між кандидатами на будучого президента кабінету вичисляють: кн. Гогенльогого і др. Кербера.

—o—

СОЮЗНІ ДЕРЖАВИ СТАВЛЯТЬ НОВІ УСЛІВЯ ГРЕЦІЇ.

ЛОНДОН, 22. жовтня. — **З Атен доносять, що представителї союзних держав поставили Греції свої дальші домаганя. Між иншим зажадано усунenє грецьких війск з полудневої части краю і виданє всїх воєнних матеріялів.**

Французький аташе предложив королеви жаданє свого правительства, в якім воно домагаєть ся, щоби грецькі війска усунути також зовсім з Тесалії, аби вони зі заду не загрожували війскам союзних держав в Македонії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висилаю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

З біжучої хвилі.

Чим близше до 7. падолиста, то є до дня виборів у Злучених Державах, тим завзятійшою стає боротьба між обома головними партіями. В останних днях виборча аґітація витягнула проти кандидатів найтяжші закиди, щоби свого противника представити в як найгіршім сьвітлі перед загалом. Вілсонови доказують брак патріотизму, беручи за підставу його порівнанє мексиканських бандитів з колишними американськими борцями. Гюзови закидає знова демократична партія тайну змову з Німцями і Айришами. Сї закиди мають на цїли робленє політики, а американська політика не перебирає в жадних средствах, хоч нечесних, аби лише осягнути свою ціль...

Всякі пробні голосованя вказують на те, що Гюз має ліпші вигляди на побіду ніж Вілсон.

Політики начисляють вже тепер для Гюза 210 певних виборців, а для Вілсона всего 149. Позістає ще 172 голосів непевних. (Всїх виборців є 531; щоби бути вибраним, треба 266 голосів). Отже Гюзови бракує до побіди 56, а Вілсонови 117 голосів.

Оба кандидати мають вигляд на побіду, але котрий з них направду побідить, се покажеть ся щойно в день виборів.

З Берліна прийшла до Америки бездротним телеґрафом (через Сейвіл) ось-така вістка:

Берлін, 17. жовтня. — „Російські бранці української народности, перебуваючі в таборах полонених у великім князївстві Баден, зібрали між собою 608 марок для тих жертв у місті Карльеруге, які упали з причини наїзду французьких літаків" — каже Заморська Пресова Аґенція.

„Коли сї гроші передавано посадникови (мейорови) міста, речник делеґації просив його, щоби він уважав сей дар яко вислів вдячности за людяне трактованє воєнних бранців у Німеччині".

З Берліна телеґрафують під датою 21. жовтня б. р.:

Надія, що польське королївство може бути створене ще перед кінцем війни, зістала оживлена між визначними берлінськими Поляками, які мали конференцію з канцлєром Бетман-Гольвеґом, міністром заграничних справ фон Яґовом і австрійським міністром заграничних справ бароном Буріяном. На сїй конференції мала бути бесїда про будучність Польщі. Недавно відбули ся тут наради польської шляхти.

З Лондону доносять, що з Берна (Шайвцарія) надійшла вість про розвязанє польського леґіону. „Польський леґіон в Німеччині упав. По довгих заходах і під значним натиском вдало ся Австрії й Німеччині затягнути до нього 18.000 Поляків. Їх поділено на 6 бриґад. Чотири бриґади збунтували ся на початку жовтня; їх розоружено і увязнено в касарнях у Брестю литовськім. Останки леґіону відставлено до Австрії, бо їх узнано за війска, котрим не можна повірити".

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

В ОБОРОНІ НАРОДІВ РОСІЇ.

Дня 23. вересня с. р. появило ся в Берні (столиці Швайцарії) перше число часописи „Bulletin of the Nationalities of Russia". Часопись виходить в анґлїйській мові. Зміст вказує, що цїлию часописи є вибороти самостійність для народів, які входять в склад російської держави і є позбавлені майже всїх своїх народних прав.

Вступна стаття сеї часописи звучить:

Берно, 23. вересня 1916 р.

Національний принцип, який після 1848 р. перетворив цїлковиту мапу західної Европи, дасть ся завважати тепер і в російській державі. „Право народів самим собою розпоряджати", „права малих народів" — отсе деякі кличі, яких уживають часто під сю пору обі ґрупи воюючих держав. Сї кличі переступили також і границю Росії. Велике число народів в російській державі, які не є Москалями, починають знова домагати ся своїх прадїдних прав. Сї права є завсїди ще на стільки молоді, що можуть бути предложені перед трибуналом сьвітової історії. Конференція народностий в Льозанні, яка відбула ся під свобідним небом Швайцарії, була з власної волї і зовсїм певно, що вона не була перша, ані не буде послїдна того рода.

Ми не хочемо доказувати, котра з воюючих ґруп має в дійсности більше право бороти ся за принцип народностий; ми не будемо навіть замикати своїх очий на ріжниці, які ділять ріжні народности між собою. Але ми знаємо, що зміну давного стану в Европі проголосили обі ґрупи яко одно з головних цїлий війни. А дальше, від нас не можуть жадати, щоби ми на кождий случай падали на колїна перед давним станом, як деякі люди перед своїми сьвятими, а особливо тепер, коли має бути порішене наше „бути або не бути". Ми знаємо також, що хоч як великі ріжниці заходили би між ріжними народами в Росії, вони є незвичайно малі, коли порівнаємо їх з незвичайно важною подією, що **всї ті народности** живуть під російським панованєм.

Коли Поляки, Литвини, Українцї і инші народи в російській державі втратили істнованє яко независимі держави, то сї народи стали історичною подією минувшини. А тепер віримо, що прийшов для нас час, аби відограти знова ролю в історії.

Ми не манимо себе щодо ваги наших сил. Ми знаємо нині, як се знали і вчера, що ми самі не будемо тими, котрі рішати-муть нашу долю, але що се буде зроблене великими державами. Однак ми надїємо ся, що се лежить в їх власнім інтересї, аби не повторив ся блуд, який зроблено в 1815 р. Тоді, у тім часї, рішала ся доля народів в Росії, не питаючи о їх гадку, і в богато случаях се рішенє новзято проти їх волї. Се стало тепер одною з многих причин теперішного загального розяреня.

Ми не бавимо ся мріями; ми є сьвідомі, що перед нами чимало ріжних перешкод. Ми маємо проти себе давне право держав, яке признає за правні особи лише ті народи, які є зорґанізовані в державу. Але кілько державних принципів остало ся ненарушених в останних двох роках?

Ми знаємо, що границї новочасних держав є перешкодою для многих наших стремлїнь, але чи буде хто всилї впнайти тісами границї на мапі Европи з 1916 року?

Ми є також сьвідомі, що держава яко держава буде завсїди противити ся многим домаганям недержавних народів, а иноді навіть зовсїм невинним надїям. Але ми знаємо, що держави повстають і минають ся, підчас коли народи не перестають жити. І тому хочемо дати відповідь тим, які, покликуючи ся на право фактів або на факти права, роблять зусиля усунути нас з арени народів, словами Мек Меґона: „Ми є тут і тут останемо". Тут, на рідній землї, на руїнах спричинених війною, в потоках крови і слїз, пролитих сучасним поколїнєм, ми хочемо полишити будучим поколїням наше сильне бажанє свобідного житя.

Анї закон держав, анї сила маючих у своїх руках власть не будуть всилї знищити сего домаганя. В західній Европі частина публичної опінії, яка не примкне своїх очий на положенє народів в Росії, починає вже се розуміти.

ЗВІТ З НАРАД ЗЇЗДУ УКРАЇНСЬКОГО ДУХОВЕНСТВА В НЮ ЙОРКУ.

Дня 10. жовтня с. р. відбув ся загальний зїзд українських сьвящеників руськокатолицького обряду в Ню Йорку, Н. Й., в церковній галї, 22 Іст 7-ма улиця. Сей зїзд скликано за почином нюйорського кружка українських сьвящеників, за відомостю й одобренєм церковних властий. На зїзді явило ся поважне число сьвящеників, а ті, що не могли прибути, прислали від себе заяви своєї солїдарности з ухвалами зїзду.

Зїзд отворив **о. М. Підгорецький** молитвою, і короткою промовою повитав присутних, поясню ючи заразом цїль зїзду. Головою зїзду вибрано **о. І. Констанкевича,** заступником **о. Л. Левицького,** а секретарями були **оо. І. Велигорський і В. Держирука.**

Програма зїзду була така: а) схизма; б) духовна семинарія; в) школа; г) сиротинець; д) народна політика.

Першу точку реферував **о. Й. Чаплинський.** У своїм рефераті виказав причини схизми і способи її поборюваня.

Другий реферат про потребу духовної семинарії мав **о. З. Орун.** Говорив про потребу духовної семинарії і про дотеперішні заходи в сїй справі.

Реферат про школу мусів відпасти ізза неприсутности о. референта, однак справу шкільництва обговорено досить просторо в загальній дискусії.

Справу сиротинця представив **о. М. Ґурянський,** виказуючи цифрами його фінансовий стан.

Вкінци **о. М. Кінаш** реферував про політичну ситуацію серед нашого народа в Америці, подаючи заразом практичні вказівки для її розвязки.

Дискусія над рефератами була доволї оживлена тому, що обговорювані питаня були житєві і дуже впору. Само собою розуміеть ся, що подавати подрібний хід нарад є річию зовсїм зайвою, хоч би тому, що се забрало би много місця. Тим то обмежуємо ся на подане самих **резолюцій,** принятих одноголосно на зїзді:

1) Рішено основувати сьвящениче **місійне товариство** під покровом св. Апостола Павла для поборюваня ворогів нашої Церкви в Америці. В тій цїли вибрано комітет, який має:

Виготовити статут Товариства; заняти ся уладжуванєм місій для народа; видавництвом популярних книжочок, брошур і т. п.

До комітету увійшли: **о. Й. Чаплинський** яко голова; **о. З. Орун,** яко секретар; **о. Ол. Улицький,** яко касієр; **о. Макс. Кінаш** і **о. Вол. Довгович,** яко виділові.

2) З уваги, що наша школа в Америці стоїть на дуже низкій степени розвою, ухвалено покликати до житя **шкільну комісію,** якої обовязком буде зорґанізувати наше шкільництво і поставити його на уровени його задачі.

3) Тому, що головним недомаганєм церкви в Америці є замале число сьвященства, ухвалено:

Поширяти серед народа зрозуминє потреби **своєї питомої духовної семинарії** на те, щоби всї церковні громади тим радше платили свої епархіяльні належитости (катедратик).

4) Через те, що **сиротинець** має виховувати будучі учительські сили для парохіяльних шкіл, а находить ся в тяжкім матеріяльнім положеню, **рішено збирати кождого місяця по всїх парохіях жертви на удержанє сиріт.**

Крім того всї українські сьвященики зобовязують ся платити місячно найменьше по $3.00 на низший семинар.

5) З огляду на се, що **теперішне політичне положенє** вимагає зєднаня всїх народних сил до поважної і солїдної праці, а Федерація Українців в Злучених Державах веде вузко-партійну політику, ворожу Церкві і народови — загальний зїзд українських сьвящеників рішив основати: **Українську Раду в Америці.**

До комітету покликані оо:
М. Кінаш, голова,
В. Держирука, секретар,
М. Підгорецький, касієр,
В. Гривнак і В. Довгович, виділові.

Крім того зїзд приняв ще й слїдуючі внесеня:

1) Українське сьвященство висказує одноголосно своє негодованє часописи „Русин", орґанови угро-руських сьвящеників, за невмісну критику нашого намірeного зїзду — тоді як українське духовенство заховало ся з резервою супроти їх зїзду.

2) Українське сьвященство застерігаєть ся проти незаконного діленя парохій угро-руським Адміністратором.

3) З огляду на се, що ріжні необразовані індивідуа стають батюшками в надії, що опісля будуть католицькими сьвящениками, зїзд просить церковну власть рішучо їх до стану сьвященичого нїколи не приймати.

4) Рішено просити Апостольську Столицю через Його Ексцеленцію Делеґата о прискоренє номінації грецько-католицького Епископа для Злучених Держав.

5) Ухвалено складати що місяця по одному долярови на руки нашого Адміністратора на поратованє хорих товаришів по чину, оо. І. Кузїва і І. Якимовича.

По скінчених нарадах **о. І. Констанкевич** подякував Всв. о. Адміністраторови за ласкаву участь у зїзді, а також і всїм присутним сьвященикам, взиваючи їх до солїдарної праці для добра Церкви і народа. Потім закінчено зїзд молитвою.

Ню Йорк, Н. Й., дня 10. жовтня 1916.
о. І. Хр. Констанкевич, голова;
о. Л. Левицький, заступник;
о. І. Велигорський, о В. Держирука, секр.

Від Редакції: Свої уваги до сього надісланого звіту подамо в одним з найблизших чисел „Свободи".

ВІД ТИМЧАСОВОГО СІЧОВОГО КОМІТЕТУ З РАМЕНИ ФЕДЕРАЦІЇ.

ДО ХВАЛЬНИХ ТОВАРИСТВ, БРАТСТВ І СЕСТРИЦТВ В АМЕРИЦІ.

Сим дає ся до загального відома, що „Тимчасовий Січовий Комітет" з рамени Федерації скликує загальний зїзд делеґатів усїх Товариств, Братств і Сестрицтв в Америці на **суботу, 11. падолиста (новембра) с. р., на 9-ту годину рано в місті Ню Йорк, в гали „Української Бесїди" під числом 72 Іст 8-ма ул.,** в цїли обговореня будучої „Січової Орґанізації" і, щоби перевести ухвалу статута орґанізації і підручника до вправ.

Український Народе, а головно Ви, Урядники зорґанізованих уже Товариств! Коли почуваєтесь до народної єдности та бажаєте добра нашому народови, то певно пришлете своїх відпоручників на сї збори, де би ми обговорили, в який спосіб моглиб ми працювати разом для добра нашої вітчини і навчити ся карности, єдности і послуху.

Ми, нарід закований довгі часи в ярмо неволї, без просьвіти і без поради, не знали злуки в гурті, не навчили ся иншого послуху крім рабського виконуваня приказів иниших. І коли нині часи зміняють ся, мусимо навчити ся добровільного послуху вибраній нами самими старшинї, мусимо перти вперед зорґанізованою лавою, рамя при рамени, перeняті одною думкою: йти на стрічу ясній і красшій будуччині. В єдности наша побіда! Спільними силами переможемо всї перепони і станемо на рівні з иншими народами. „Ще не вмерла Україна, ні слава, ні воля", — коли виросте славнe козацтво в Січах. „Ще нам, братя молодії, усьміхнеть ся доля", — коли в Січах буде панувати козацька бодрість, згода, єдність і братня любов. „Згинуть наші вороженьки, як роса на сонци", — коли горячою і невтомимою працею на просьвітнім і економічнім поли, „запануєм і ми, братя, у своїй сторонцї". Се слова, які співаємо з вірою в красшу будучність нашого народу. Слова нашого народного гимну:

Душу й тіло ми положим
За нашу свободу
І покажем, що ми, братя,
Козацького роду!

Се слова, якими кленемось, що на народнім жертвеннику зложимо в потребі навіть наші голови. Наша Ненька-Україна хоче мати здорових, сильних тілом і душею борців, синів і дочок, що трудилиб ся на її славу, щоби весь сьвіт бачив, що Україна жиє і росте, що в нїй царить добробут і горить невмируча сила. Тож не зволїкаймо, лише зійдім ся на день 11. падолиста на перший Січовий зїзд, та обговорім сю справу як слїд. Стараймо ся, щоби не було такої місцевости, котра би не прислала відпоручника на той зїзд, котрий відбудеть ся після слїдуючого порядку:

1. Повне зібранє делеґатів.
2. Збори отворить голова Тимчасового Січового Комітету.
3. Вибір голови до перепровадженя зборів.
4. Вибір двох секретарів.
5. Справозданя урядників Тимчасового Січового Комітету.
6. Прочитанє статута.
7. Дискусії над статутом.
8. Затвердженє підручника вправ.
9. Вибір Центрального Уряду.
10. Присяга Урядників Комітету.
11. Вільні дискусії.
12. Вибір місцевости на слїдуючий зїзд.
13. Замкненє зїзду.

В конечній потребі програма зїзду може бути доповнена.

ЗА „ТИМЧАСОВИЙ СІЧОВИЙ КОМІТЕТ" З РАМЕНИ ФЕДЕРАЦІЇ:

Василь Сербай, голова; **Стефанія Абрагамовська,** орґанізаторка; **Петро Задорецький,** орґанізатор; **Андрій Порило,** член Комітету; **Лука Стахурський,** писар.

ЩО НАМ ТЕПЕР РОБИТИ?

(Надіслана стаття).

Перед нами богато роботи. На наші руки жде много праці. Всього є у нас досить, лише робітників нема.

Перед нами великі стоси обовязків, богато робіт. Одні наші роботи позачинані і аж поцвили полишені на відпочинок у вохких місцях, а другі ще не почивані. У нас є роботи, — ніхто не може нарікати на безробітє, але зате у нас посуха на робучі руки.

Пригляньмо ся кождий своїм місцевим відносинам. Чи є у нас товариство? Чи є в нашій місцевости читальня, бібліотека? Чи є який рух у них, чи є яке житє? Чи ми маємо школу? А чи маємо власний будинок на школу, чи винаймаємо у чужих?

Таких питань начислив би десятки, а на кожде дістанемо одну відповідь: **Нема!** У нас нічого нема; у нас всї сплять сном покійників і ждуть, коли надійде страшний суд.

Якийсь летарґічний сон обняв нас в свої обійми і ми спимо. Спимо, не розбираючи цїлком, що довгий сон є ознакою нашого лїнивства, нашого недбальства. А може причиною сну є се, що нас ніхто не будить? Чому ніхто не будить! Нас будять навіть наші вороги. Кождий скрипіт дверий в хатї нашого сусїда будить нас і ми повинні встати, але...

А прецїнь такий стан не повинен довше тривати. Ми повинні всї, від найменьшого до найбільшого, від наймолодшого до найстаршого, гидити ся таким станом. Ми повинні станути на праву дорогу, закотити рукави і брати ся до роботи. А роботи є богато!

Відгравати представленя, давати відчити. Відчити, се один з головнійших наших обовязків, на котрий ми повинні звернути пильну увагу. Давати відчити, але не на високі теми, не лїтати думками попід небеса, не шибати собою по безвістях, лише брати найлекшу і найбільше пожиточну тему.

Чи всї ми знаємо нашу рідну історію? Чи знаємо про минувшину нашого народу і нашої вітчини?

Хто знає історію, той нехай поділить ся нею з тими, котрі її не знають, а хотіли би знати. Нехай дає відчити на історичні теми. Се буде для нації більша користь ніж всякі пусті балачки, забави і танцї.

Богато праці жде на наші руки і ми мусимо починати її, бо инакше ідеї наші не здійснять ся. Доки кождий з нас не спізнає свою, українську націю, доки не будемо знати своєї минувшини і доки не будемо сьвідомими членами нації, доти і боротьба наша на нїщо не придасть ся, бо ми слабі. Не маючи своїх власних сил, не будемо могли видержати у боротьбі.

Отже до праці. Хотячи здійснити наші високі ідеали, мусимо сповняти й найменьші обовязки. Не зачинаймо другої роботи, коли ще перша не скінчена. Зачинаймо всьо зі споду і берім ся всї до роботи, а побачимо, що й найменьший наш труд не буде даремний.

Микола Болшовецький.

УКАРАНЄ АНҐЛІЙСЬКОГО ПОСЛА КІНҐА.

—o—

За 25 міліонів долярів амуніції вилетїло нараз у воздух.

Телеґрама з Лондону доносить, що поліційний суд засудив анґлїйського посла, Йосифа Кінґа, на 100 фунтів стерлїнґів (500 долярів) кари за нарушенє закону про оборону держави.

Анґлїйський посол Кінґ написав дня 22. серпня лист до Джорджа Рафаловича в Ню Йорку, в якім згадав, що німецький лїтак, бомбардуючи склади амуніції коло Калє (у Франції), спричинив експльозію, якої жертвою впала величезна скількість амуніції. Се мала бути найбільша експльозія, яка колинебудь у сьвіті лучила ся. Вартість знищеної амуніції оцїнюють на 25 міліонів долярів. Отся вість з Ню Йорку мала дістати ся бездротним телеґрафом до Німеччини.

З тої причини обжалувано Кінґа і засуджено його на грошеву кару в сумі 500 долярів і на покритє коштів процесу.

* * *

Анґлїйський посол Кінґ є членом Українського Комітету в Анґлїї, в склад котрого входять самі Анґлїйцї, який живо інтересуєть ся справами українськими.

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

(Передрук заборонений).

38. Власні гроші засланців.

Власні гроші засланців, т. є. ті, що були відібрані при арешті і потім відіслані їх властителеви на місце засланя, по заведеному томським повітовим справником Пелїошевським порядку, з Томска посилались не на власні руки засланця, а наримському приставови Вальтерови з припорученєм доручити гроші тому, кому вони належать.

Пристав Вальтер не дуже спішив ся віддавати такі гроші засланцям і тримав їх на власнім „текущім счеті” (біжучім рахунку) в. міській скарбниці (касї), користуючись з них процентами, аж поки засланець якоюнебудь приватною дорогою не дізнавав ся, що його гроші прибули. Тоді він ішов до пристава і той віддавав йому гроші.

Треба одначе зазначити, що політичним засланцям пристав Вальтер гроший таким чином не затримував, бо політичні засланці — люди по більшій части інтелїґентні і закони добре знають, але жидам і чужосторонним підданим — всім тим, що хоч і бачили сї шахрайства, але бояли ся скаржитись — гроший своїх доводилось чекати нераз дуже довго.

Так було до весни 1915 р., коли справник Пелїошевський приказав приставови Вальтерови видавати засланцям їх власні гроші тільки в квотах не більше 100 рублів; остальні-ж гроші видавати тільки в дїйсній потребі засланця.

Затримати чийнебудь гроші без вироку суду, — порядком адміністраційним, по закону нїхто не має права, але справник Пелїошевський має в тій справі зовсім иншу гадку.

Волею-неволею засланці мусїли годити ся з тим новим порядком, а через те біжучий рахунок пристава Вальтера в міській касї ріс і ріс.

Пристав говорив:

— Не можу-ж я, очевидно, тримати таких великих гроший дома; ще обікрадуть чого доброго!

Скільки таких гроший було на біжучім рахунку пристава Вальтера в касї, я вже і не докажу, але добре знаю (бачив чекову книжку), що иноді там бувало і по 17 тисяч рублів.

Тут то й розіграла ся історія з грішми засланця, жида А. Ратнера.

Арон Юдкович Ратнер, досить заможний купець з Лодзї, прибув на засланє в село Каргасок, Наримського краю, 8. лютого 1915 р.

При арешті у Ратнера відібрали 2.150 рублів і 3.570 німецьких марок. Сї гроші вислали йому на засланє через полїцію.

Маючи приватні відомости, що гроші його вже прибули до Томска, Ратнер післав телеґраму справникови Пелїошевському і полїцмайстрови Шереметови, щоб на його кошт прислали йому його гроші телеґрафічно.

Не дивлячись на те, що телеґрафічну відповідь Ратнер оплатив, — нї Шеремет, нї Пелїошевський відповіди йому не дали і гроший не прислали.

Дня 26. марта Ратнер вдруге телеґрафував Пелїошевському і Шереметови і також оплатив відповідь. На сей раз справник Пелїошевський повідомив Ратнера, що гроші його переслані приставови Вальтерови. Небавом пристав Вальтер дїйсно видав Ратнерови його німецькі марки, але щодо російських гроший то пристав запевнив Ратнера, що вони ще не прибули.

Ратнер бояв ся тримати при собі такі великі гроші; він хотів відіслати їх до дому, але позаяк російських гроший він від пристава не дістав, то і марок не відіслав. З початку він мав намір віддати їх на переховок до каси, але каса німецьких марок до сховку не взяла і він віддав їх за відповідним поквітованєм приставови Вальтерови.

Дня 28. цьвітня пристав Вальтер, будучи в Карґаску, повідомив Ратнера, що його російські гроші вже прийшли до Нариму, але видати з них він може Ратнерови лише 100 рублів, решта-ж буде у нього, пристава, бо так приказав справник.

Дня 1. мая Ратнер післав справникови нову телеґраму, в котрій просив його приказати Вальтерови видати йому всї гроші відразу, бо ті гроші йому потрібні для пересилки до дому.

Справник дозволив Ратнерови забрати від пристава всї гроші. Відповідь про се наспіла в Нарим 14. мая на руки пристава Вальтера, але він повідомив про се Ратнера аж 19. червня, коли той випадково, яко хорий, приїхав в Нарим із Карґаска. Разом з тим Вальтер повідомив Ратнера, що його 3.570 німецьких марок якісь-то незвісні злодїї викрали з канцелярії пристава в ночи під 22. мая. Тут же Вальтер дав Ратнерови чек на його російські гроші, що лежали в касї.

Ратнер зажадав від Вальтера, щоб він сплатив йому вартість украдених німецьких марок, але Вальтер тільки руками розвів:

— Де я тобі візьму таку силу гроший? Я-ж тобі говорю, що мене обікрали!

Ратнер подав скаргу ґубернаторови.

Скоро після сього його увільнили з засланя. Поїхав він до Томска і почав обходити всї канцелярії, добиваючи ся, щоб уряд сплатив йому вартість украдених у пристава його німецьких марок, але ґубернатор відповів йому, що пристав Вальтер не мав права брати на переховок чужі гроші, а як що він се зробив, то не яко пристав Вальтер, а просто яко Анатолїй Вальтер — приватний чоловік, і через те, коли сї гроші він десь-там стратив, чи в нього украли їх, то мусить відповідати за се не яко пристав, а яко приватний чоловік і через те він, ґубернатор, не може чіпати ся сеї справи.

Ратнер з тим не погодив ся і подав скаргу міністрови справ внутрішних і, на всякий случай, розпочав судове дїло і проти самого Вальтера.

Позаяк свого часу ся справа була оголошена в російських часописях, то міністер наказав розслїдити її. В Нарим приїхав з Петербурга ґенерал Софронов. При розслїджуваню сеї справи викрило ся богато инших злочинів і надужить наримської полїції.

Пристава Вальтера скоро усунули з посади, а небавом усунули з посади і Пелїошевського.

Справа про крадіж гроший була передана судовому слїдчому Петкевичеви, котрий вияснив, що нїякої крадіжи зовсїм не було. Пристава Вальтера потягли отже до суду за шахрайство.

Судова розправа ще не відбула ся, а Ратнер чекає на свої гроші і по сей день.

Певно і не дочекаєть ся.

ЩО ЧЕКАЄ РУМУНІЮ.

Французька часопись „Фіґаро” помістила допись свого кореспондента з Букарешту, в якій представлено настрій, котрий панував в Румунії підчас виповідженя війни Австрії.

Кореспондент описує між иншим дуже точно останнє засїданє державної ради, на якім ухвалено виповідженє війни Австрії.

„Дня 26. вересня — описує кореспондент — зібрали ся члени державної ради на засїданє. Засїданє відбувало ся під проводом короля. Дуже замітна була промова бувшого міністра Карпа, явного прихильника Німеччини. У своїй бесїдї говорив Карп отсе:

„Румунія виповідає війну Австро-Угорщині. Для мене ся війна є дуже болюча. Я жертвую вітчині трох синів. Завтра відходять вони на поле битви, але я желаю зі щирого серця, щоби наша держава була побіджена. Союз, яким звязала ся тепер наша вітчина, може принести їй лише нещастє. Вона лише тоді буде уратована від нещастя, коли освободить ся від сего союза, а се може стати ся тепер лише через програну”.

„Король звернув ся тодї чемно до Карпа і просив його, щоби він відкликав сказані слова, припускаючи, що він сказав їх лише серед гніву і запалу.

„Нї, Ваше Величество, — відповів на те Карп — я сказав се зовсїм сьвідомо і по зрілій розвазї. Я сказав, що я желаю, аби наша вітчина була побіджена. Я мав властиво сказати, щоби вона була побита”.

„По сїй заяві старенького міністра наступила хвиля прикрої мовчанки. Король розпращав ся з членами державної ради, подаючи кождому руку; пращаючи Карпа, подав йому обі руки. Коли на се опісля звернули увагу Карповн, він сказав: „Король висказав менї в той спосіб своє співчутє”.

Вже з дотеперішного перебігу війни можна богато заключати про правдивість слів румунського міністра Карпа.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ” І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ФРАНЦУСЬКА НАЦІЯ НА ДОРОЗІ ДО ЗАГИБЕЛИ.

Французька республика є одинокою державою на сьвітї, де приріст населеня постійно упадає. З року на рік ряди французької нації проріджують ся, бо смертність дійшла до більших розмірів ніж приріст новонароджених. Заходить отже обава, що по якімось часї французька нація може цїлком щезнути з лиця землї, або, будучи малою і немічною, може упасти жертвою сильнїйших і більших числом сусїдних націй.

Що приріст населеня у Франції зменьшуєть ся, то се поява, котрої причин треба шукати в минувшинї. Колись у Франції панувала нужда, подібно, як се діяло ся в передвоєнних часах у много инших европейських державах. По якімось часї французькі робітники прийшли до заключеня, що надмірний приріст новонароджених приносить для населеня ще більшу економічну нужду, бо чим більше родить ся людий, тим більше рабів має богата і пануюча кляса.

Длятого робуча кляса, лише з огляду на поліпшенє свого економічного положеня, рішила зменьшити приріст новонароджених.

Вже в найновійших часах французький горожанин мав двоє, а найбільше троє дїтий. І то не кождий. Майже половина французьких мущин не женила ся. І длятого власне економічні відносини французького робітника поліпшили ся, але нації загрозила руїна, бо її ряди заєдно зменьшували ся.

Над Францією повисло марево національної загибели. Ся проява для Франції, яко великої европейської держави, і для Французів, яко великої европейської нації, оказала ся грізною.

Аби однак не допустити націю до тої загибели, французьке правительство почало шукати способів, якими можна би піддержати житє нації. Знаючи добре причини недостачі новонароджених (а се причини економічні), правительство ухвалило виплачувати кождій родинї 200 франків одноразової нагороди за кожду новонароджену дитину. Тим способом вдало ся вчасти оминути ті страшні наслїдки, які почали були грозити французькій нації і державі.

Але се поліпшенє тривало лише до 1914 року. Колиж у тім роцї почала ся велика европейська війна, в якій і Франція взяла діяльну участь, то страшне марево загибели знова загрозило Франції. Сим разом однак вже цїлком серіозно.

Франція стала до війни, змобілїзувавши найздоровійших мущин. Доси французькі страти є величезні. Взявши під увагу страшну грозу національної загибели, то Франція понесла вже тепер більші втрати ніж всї прочі держави. Франція понесла тяжкі втрати яко держава, а ще тяжші яко нація.

Французьке правительство бачить се лихо. Воно знова звернуло увагу на питанє істнованя своєї нації. **І ось найновійші вісти, які надійшли з Парижа під датою 16. жовтня б. р., доносять, що правительство ухвалило платити кождій родинї 500 до 2.000 франків одноразової нагороди за кожду новонароджену дитину!** За першу і другу дитину родина дістає від правительства по 500 франків, за трету 1.000 франків, за четверту 2.000 франків, а за кожду дальшу по 1.000 франків.

В такім отже положеню находить ся тепер французька нація і держава. Конець війни і сталий мир являєть ся для Франції необхідним, коли лише вона бажає, щоби її нація істнувала в будуччинї між сьвітовими народами.

ПО РІЧЦЇ ЧОВНИКОМ...

По річцї човником пливу...
Та грають, плещуть хвилї,
Вдаряють човник тут то тут —
Я-ж веслувать не всилї.

І човник мій пливе, куди
Лиш хвилї завертають,
Звертаєсь там, куди вітри
Бурливії пускають.

Поволи човник мій пливе,
Мина всї перешкоди; —
До цїли чейже він дійде;
А може спинять води?!
Та цїль моя далеко ще!

. . . .
Зловіщий хвилї стоне!
Що-ж човник мій? Що з ним буде?
Чи допливе, чи втоне?

О. Прокопів.

ХТО З ДЖЕРЗИСИТЕЬКИХ УКРАЇНЦЇВ котіби набути тикетів на представленє „ЯСНІ ЗОРІ”, яке відбудеть ся дня 4-го падолиста в Байон, Н. Дж. заходом тов. „Нова Україна”, то може їх дістати в адміністрації „Свободи” вже від тепер.

Ант. П. Чехов.

ЗЕРКАЛО.

Підновоpічний вечер. Неллї, молода і гарна дочка поміщика-ґенерала, що день і ніч мріла про замуже, сидить у себе в кімнатї і утомленими, на-пів замкненими очима глядить в зеркало. Вона блїда, напружена і неподвижна як зеркало.

Неєствуюча, але видима перспектива, подібна на вузкий, безконечний коритар, ряд безчисленних сьвічок, образ її лиця, рук, зеркальної рами — все те давно вже покрило ся туманом і зляло ся в одно, безкрає, сїре море. Море колише ся, блимає, рідко запалахкотить заревом.

Коли глядїти на нерухомі очи і отворені уста Неллї, то тяжко зрозуміти, чи вона спить, чи чуває? — Та все таки вона бачить. Зразу бачить вона лише усьміх і мягкий, повний розкоші вираз чиїхсь очий, опісля на розколисанім сїрім тлї прояснюють ся контури голови, лице, брови, борода. Се він, суджений, предмет довгих мрій і надій. Суджений для Неллї уявляє все: вартість житя, личне щастє, каріеру, судьбу. Поза ним, як і на сїрім тлї, сумерк, марність, нісенїтниця. І чи дивувати ся тому, що, бачучи перед собою гарну, лагідно усьміхнену голову, вона відчуває розкіш, невимовно солодку розкіш, якої не передаш нї словами, нї на папері. Дальше чує вона його голос, бачить, як живе з ним під одною крівлею, як її житє зливає ся постепенно з його житєм. На сїрім тлї біжать місяцї, роки... і Неллї докладно, у всїх подробицях, бачить свою будуччину.

На сїрім тлї міняють ся картина за картиною. Ось бачить Неллї, як вона в холодну зимову ніч стукає до уїздного лїкаря Степана Лукича. За воротами лїниво і хрипло лає старий пес. У вікнах лїкаря потемки. Кругом тишина.

— Ради Бога... ради Бога! — шепче Неллї.

Аж ось, наконець, скрипить фірточка і Неллї бачить перед собою кухарку лїкаря.

— Чи доктор дома?

— Сплять... — шепче кухарка в рукав, немов би бояла ся розбудити свого пана. Щойно приїхали з епідемії. Не велїли себе будити.

Але Неллї не слухає кухарки. Відтрунувши її рукою, вона, як божевільна, біжить до мешканя лїкаря. Вона перебігла кілька темних і душних кімнат, перевернула по дорозї два-три крісла і вкінци найшла спальню лїкаря. Степан Лукич лежить у себе на постелї одітий, але без сурдута і витягнувши губи, дихає собі на долоню. Біля него сьвітить слабо нічне сьвітло. Неллї, не кажучи анї слова, сїдає на крісло і починає плакати. Плаче вона гірко і дрожить цїлим тїлом.

— Му... муж хорий! — вимовляє вона.

Степан Лукич мовчить. Він поволи піднимає ся, підпирає голову кулаком і глядить на гостю сонними, нерухомими очима.

— Муж хорий! — продовжає Неллї, стримуючи риданє. — Ради Бога, поїдемо!.. Скорше... як можна скорше!...

— А? — бормоче доктор, дмухаючи на долоню.

— Поїдемо! В сю мить. Инакше... инакше... страшно виговорити... Ради Бога!

І блїда, змучена Неллї, ликаючи сльози і задихуючи ся, починає описувати лїкареви наглу недугу мужа і свій невисловлений страх. Її терпіня всилї порушити камінь, але доктор глядить на неї, дмухає собі на долоню і — анї з місця.

— Завтра приїду... — бормоче він.

— Се неможливе! — лякає ся Неллї. — Я знаю, в мужа... тиф! Зараз... в сю мінуту ви потрібні!

— Я, того... — що лише приїхав... — бормоче доктор. — Три днї на епідемію їздив. І утомлений, і сам недужий... Абсолютно не можу! Абсолютно! Я... я сам заразив ся... Ось!

І доктор тикає до очий Неллї максимальний термометер.

— Температура підходить до сорок степенів. Безусловно не можу! Я... я навіть сидїти не всилї. Простїть; ляжу...

Доктор кладе ся.

— Але я прошу вас, доктор! — стогне в розпуцї Неллї. — Молю! Поможіть менї, ради Бога. Зберіть всї ваші сили і поїдемо... Я заплачу вам, доктор!

— Боже мій... а прецїнь я вже сказав вам! Ах!

Неллї встає і нервово ходить по спальнї. Їй хоче ся виявити докторови, переконати... Їй здаєть ся, що як би він знав, як дорогий для неї муж і як вона нещаслива, то він забув би і утому і свою недугу. Але звідки взяти красноpічивости?

— Їдьте до лїкаря земства... — чує вона голос Степана Лукича.

— Се неможливе! — Він живе двайцять і пять верств звідси, а час дорогий. І коний не стане: від нас сюди сорок верств, а звідси до лїкаря земства майже стільки... Нї! — се неможливе! Поїдемо, Степане Лукичу! Я прошу о жертву. Ну, зробіть ви жертву! Змилосердїть ся!

— Лихо знає що... Тут горячка... дур в голові, а вона не розуміє. Не можу! Відчепіть ся!...

— Але ви обовязані їхати! І не можете ви не їхати. Се самолюбство! Чоловік для ближнього повинен жертвувати житєм, а ви... ви відказуєте ся поїхати!... Я до суду на вас подам!

Неллї відчуває, що говорить обидну і незаслужену лож, але для спасеня мужа вона спосібна забути і льоґіку і, також і співчутє до людий... У відповідь на її погрозу доктор з жадобою випиває склянку холодної води... Неллї починає знов благати, взивати до співчутя як яка останна жебрачка... Вкінци доктор уступає. Він піднимає ся поволи, тяжко віддихає, стогне і шукає за своїм сурдутом.

— Ось він, сурдут, — помагає йому Неллї. Дозвольте, я його на вас надягну. Ось так. Їдемо. Я вам заплачу... цїле житє буду вдячна...

Але що за мука! Надягнувши сурдут, доктор знов кладе ся. Неллї підносить його і веде до передної кімнати... Тут довга і томляча тяганина з кальошами, шубою... Пропала шапка... Але ось, вкінци, Неллї сидить в еквіпажи. Біля неї доктор. Тепер остає ще переїхати сорок верств і в її мужа буде лїкарська поміч. Над землею висить туман; темно, безпросьвітно темно. Дує холодний зимовий вітер. Під колесами замерзлі груди. Візник що хвиля стає і роздумує, якою дорогою їхати...

Неллї і доктор мовчать цїлу дорогу. Їх трясе цїлу дорогу, але вони не чують анї холоду, анї потрясень.

— Гони! Гони! — просить Неллї візника.

Около пятої години рано візджають замучені конї на подвіре. Неллї бачить знакомі ворота, колодязь з журавлем, довгий ряд стаєн і будинків. Вкінци вона дома.

— Заждїть, я зараз — говорить вона Степанови Лукичеви, садячи його на канапу. — Загрійте ся, а я піду, погляну, що з ним.

Коли вернула через хвилю, застала Неллї доктора, як лежав. Він лежить на канапі і щось бормоче.

— Прошу, доктор... Доктор!

— А? Спитайте у Домни... — бормоче Степан Лукич.

— Що?

— На зїздї говорили... Власов говорив... Кого? Що?

І Неллї бачить, на свій великий переляк, що в доктора таке саме маячене, як у її мужа. Що робити?

— До лїкаря земства! — рішає вона.

Після сего слїдують знов потемки, різкий, холодний вітер, замерзлі груди землї. Страдає вона і душею і тїлом, і щоби заплатити за ті терпіня у природи-звідницї нема нїяких засобів, нїяких обманів...

І видить вона дальше на сїрім тлї, як її муж кождої весни шукає гроший, щоби уплатити проценти в банку, де заставлене майно. Не спить він, не спить вона і обоє до утоми мозку думають, як би оминути візиту судового пристава.

Видить вона дїтий. Тут вічний страх перед перестудою, скарлятиною, дифтерією, трійками, розлукою. З пяти-шести дїтий на певно одно умре.

Сїре тло не свобідне від смертий. Воно і зрозуміле. Муж і жінка не можуть умерти в однім часї. Одно з двоїх, як би там не було, мусить пережити похорон другого. І Неллї бачить, як умирає її муж. Се страшне нещастє уявляє ся їй у всїх своїх подробицях. Вона бачить домовину, сьвічки, дячка, а навіть слїди, які лишив в передній кімнатї майстер домовини.

— На що се? Для чого? — питає вона, глядячи тупо в лице мертвого мужа.

І цїле попереднє житє з мужом видає ся їй лише глупим непотрібним вступом до смерти.

Нараз щось падає з рук Неллї і ударає о підлогу. Вона дрожить, підскакує і широко отвирає очи. Одно зеркало, бачить вона, лежить у її ніг, друге стоїть по давному на столї. Вона глядить в зеркало і видить блїде, заплакане лице. Сїрого тла вже нема.

„Я, здаєть ся, заснула...” — думає вона, легко зїтхаючи.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

—o—

Примірне весілє.

В суботу (21. с. м.) в гали презбітеріянської церкви в Нюарку, Н. Дж., відбуло ся весілє п. І. Дусановського і панни А. Шарик. Се весілє може служити нашим Українцям за примір, бо думаю, що таких весіль у нас не дуже богато... По шлюбі, о годині 6. вечером, гості зійшли ся до галї, де почала ся вечера. При вечері не уживано ніяких горячих напитків, анї навіть музики не було. По вечері гості в присутности п. Кузїва дуже гарно забавили ся і розійшли ся домів.

За се честь молодій парі, бо не пора нам тут веселити ся в так важку хвилю, знаючи, що родина в краю без куска хлїба погибає. Бажав би я всїм нашим Українцям тут, за морем, в так гарний спосіб весіля справляти. Тодї й не буде нї сварки, нї бійки, як се часто тут трафляєть ся. Рівночасно заощадите свій гріш для себе і не дасьте його в жидівські руки. — Жертв не збирано на ніяку цїль, бо нас було дуже мало. Деякі гості, довідавши ся, що на весілю не буде пива, не прийшли. — Гість.

Побільшенє числа робітників і підвишка їх платнї в протягу двох років.

Протягом серпня б. р. в нюйорськім стейтї виносило число робітників о 4% більше ніж се було в попередних місяцях. Протягом тогосамого часу підвисшено тарифу платнї робітникам о 6%. Бюро статистики й інформацій департаменту працї в нюйорськім стейтї, оголосило, що в тім стейтї є 1.500 великих фірм, в котрих працює не меньше, як 500.000 робітників. Платня робітників тих фірм протягом 24-ох місяців (від вересня 1914 до вересня 1916 року) побільшила ся о 45%, а число робітників за тойсам час побільшило ся о 21%. Пересїчна платня робітника виносила у вересни 1915 року $12.85 тижнево, а у вересни 1916 року пересїчна тижнева платня робітника виносила $14.86.

21 осіб потонуло на озері Ірі.

Підчас страшної бурі на озері Ірі потонув корабель „Колґейт", наладований углем. Разом з кораблем потонуло 21 осіб. Одиноким вирятуваним є капітан корабля.

Форд закладає фабрику в Анґлії.

Генри Форд, автомобілевий король з Дітройт, Міш., задумав заложити в Анґлії фабрику своїх автомобілїв. Причиною сього є се, що анґлійська преса противить ся привозови автомобілїв зі Злучених Держав до Анґлії. Лондонська часопись „Дейли Телеґраф" помістила статю, в якій жадає, щоби союзники Анґлії не замовляли автомобілїв в Німеччинї і Злучених Державах.

Уживайте богато бараболь при печеню хлїба.

Департамент рільництва в Вашінґтонї радить уживати більше бараболь при печеню хлїба, коли хто бажає, щоби хлїб був добрий. Хлїб, в котрім є богато бараболь, задержує довше свою сьвіжість і є більше ситним ніж хлїб без бараболь. Яко мірило скількости муки і бараболь тепартамент установляє: 3 фунти бараболь і 2½ фунта муки; тодї хлїб буде добрий.

Заводять 8-годинний день працї.

Компанія „Інтернейшенел Тайм Рекордер" в Ендікот, Н. Й., оповістила, що з днем 1-го падолиста б. р. у всїх своїх фабриках заводить 8-годинний день працї. Нове розпорядженє відносить ся до кількох соток робітників.

Нюйорські кельнери і кухарі хочуть страйкувати.

Нюйорські кельнери (вейтри) і кухарі задумали вийти на страйк. Провідники їх юнїї заявили, що на страйк вийде 10.000 кельнерів і 5.000 кухарів. Коли розпічнеть ся страйк, ще не знати. Їх домаганєм є: 10 годин денної працї і 6 днів в тижни; в неділю не працювати.

6 арештантів утїкло із Сінґ Сінґ.

В четвер (19. с. м.) з найбільшого нюйорського кримінального заведеня утїкло 6 арештантів і пропали без слїду. Один з них перебрав ся в убранє сторожа і витягнув автомобіль, до котрого всїли і прочі пять. Всї пять, кромі шофера-„сторожа", укрили ся в автомобілю і так виїхали за браму кримїналу. Кримінальний сторож, який сповняв тодї службу на брамі, заявив, що шофер, виїзджаючи з подвіря, сказав йому „Ол райт", через що сторож перепустив автомобіль. Сторожа відправлено вже з роботи. Арештанти утїкли в саме полуднє і аж в кілька годин пізнїйше викрито їх утечу і знайдено автомобіль на улици. Спосіб утечі, видно, довший час вже обдумувано, а зливний дощ допоміг утїкачам як найкраще укрити ся. Деякі з них були засуджені на 15 лїт і більше, а деякі на досмертну вязницю.

Чоловік сидів в арештї, а жінка за той час вже й повдовіла.

Р. Смід з Наєк, Н. Й., повернув до свого дому по відбутій 30-лїтній карі в кримїналї і застав свою жінку вдовою. Її другий чоловік, батько 4-ох дорослих дїтий, помер вже 7 лїт тому.

Непоправний злочинець.

Моріс Макслей, що має 32 роки житя і є торговельним субєктом в Гакенсек, Н. Дж., дістав ся в суботу (21. с. м.) до повітового арешту. Се вже 10-тий раз в 1916-тім роцї засуджений він на арешт а 16-тий раз від 1913 року. Сим разом його оскаржено о крадїж ровера.

Адвокат обидив судію і за се його арештовано.

На приказ судії Кротеля заарештовано в Ню Йорку адвоката Г. Гендерсона з Вайт Плейнс, Н. Й. Гендерсон заступав в суді справу якогось чоловіка, оскарженого о пиянство. В часї розправи він (Гендерсон) відізвав ся до судії словами: „Ви не можете дати менї в шкіру". За се його й заарештовано.

Анґлія хоче знищити тютюнову торговлю Злучених Держав.

Великі посилки американського тютюну, призначені для Голяндії і обох скандинавських держав (Швеції й Норвеґії), анґлійське правительство перелапало і не хоче перепустити до згаданих держав. З того приводу у Вашінґтонї запанувало велике (?) невдоволенє, бо Анґлія дала наглядний доказ своєї ненависти до Злучених Держав. Висланий тютюн вартає 1 мілїон 500 тисяч долярів.

Задля кусника хлїба.

Суд для моральних перступників в Шікаґо, Ілл., розбирав справу одної дївчини, оскарженої полїсманом о неморальне поведенє. Судія Фішер довго глядів на сумне лице обжалуваної і спитав: „Чи всьо правда, що полїсман говорить про тебе?" — „Так, правда", — відповіла дївчина тихим і спокійним голосом. — „Як довго поступаєш в подібний спосіб?" — спитав судія. — „Вже більше ніж рік!" — „Що тебе склонило до сього?" — „Велл, я була „брок" і не могла знайти працї." — „Чи ти поводила ся так через цїлий рік?" — „Нї, лише тодї, як не мала гроший, а не могла знайти працї". — „Чомуж ти така нервова?" — „Якжеж не маю бути нервовою? Житє моє противить ся моїм засадам".

Судія задумав ся глибоко. Глянув на дївчину: така молода, житє повинно усьміхати ся їй, але задля куска хлїба мусить пускати ся на бездорожа. Відтак знова відізвав ся: „Чи ти була вже передтим арештована"? — „Нї!" — „Чи ти замужна?" — „Нї!"

Судія не присудив їй ніякої кари, бо бачив, що вона невинувата. Противно: просив її, щоби знайшла собі роботу і прирік не оголошувати публично її імени. Дївчина вийшла із суду і пійшла улицями шукати за роботою...

За зраду тайни поповнила убийство і самовбийство.

Панї Едвін Собель, 20-лїтна женщина із Сієтл, Ваш., вистрілом з револьвера убила 18-лїтного Л. Пратта, урядника тамошного банку „Кенедіян Бенк оф Коммерс", а відтак поповнила самовбийство. Причиною сеї траґедії є правдоподібно се, що Пратт викрив чоловікови панї Собел деякі її тайни...

СПРОСТОВАНЄ.

В „Свободі" (ч. 121) була поміщена новинка п. з. „Поплатна робота в майнах". Сю новинку надіслав нам п. Г. Бик з Бентон, Віс., і ми, повіривши в її правдивість, помістили її. Тепер дістаємо письмо від нашого читача, п. Д. Гриневича з Міннеаполіс, Мінн., в котрім він надсилає таке спростованє:

Чесний дописуватель, Г. Бик, пише, що було би добре, аби приїхало до Бентон кілька жонатих родин. От і я набрав охоти поїхати до Бентон і побачити, де люди заробляють добрі гроші. Кажу до своєї жінки: „Тут покидаю роботу і поїдемо там, де сей чоловік". Але часом і жінчина рада добра, бо жінка менї казала, що се написано на сьміх, але я стояв при своїх думках і кажу: „Що за користь сьому чоловікови буде з того, коли би се була неправда?" Покидаю отже роботу, беру 25 долярів тай їду до Бентон. Плачу за білет $7.77 з Міннеаполіс. Приїзджаю до Бентон і питаю якогось фармера, де є тут майни, а той в сьміх і каже: „Я тут вже жию 39 лїт і не чув про ніякі майни, аж перший раз від тебе чую". Я вже побачив, що пійшов за дурним розумом і сам став ся дурним. Відходжу в другу сторону й не питаю більше нікого за майни. Аж тут бачу купку дїтий. Дїти плачуть, мами отулюють їх, бо був сильний вітер і дїтям було зимно. Прислухую ся, а се наш нарід, український. Приступаю близше і кажу: „Здорові були, краяни! Що тут пороблєте? „Жінки з плачем відповіли: „Ми приїхали сюди з Мілвокі". В той час приступає до мене чоловік і з радостию питає: „А то може ви, п. Бик?" — „Нї, кажу, мої любі краяни. Я й сам приїхав сюди за його розумом". Тодї я почув страшні проклони з уст жінок: аби його покорчило аби він ходив, як води, аби йому пристанівку не було. Ми попродали хатні річи за півдармо і тепер мусимо назад вертати і ренту шукати. Я лише сказав, що я таксамо зблудив, але я нічого не спродав, лише сам приїхав і тепер вертаю назад.

Звертаю увагу нашим чесним Українцям, аби не занимали ся такими дурницями, як Г. Бик, бо се встид і ганьба приводити бідних людий до втрати. А коли се правда, що він написав, то нехай подасть свою адресу, де є се місце, за яке він так гарно написав.

Спростував
Д. Гриневич
2011 Савт 2-га ул.,
Міннеаполіс, Мінн.

Від Редакції: Адреса п. Г. Бика є отся: G. Byck, Winskel Mine, Benton, Wis. — На повисше спростованє п. Бик повинен дати відповідне поясненє.

Українцї! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ЖИВИЙ ПАМЯТНИК ІВАНОВИ ФРАНКОВИ, НА ПІДДЕРЖАНЄ НАРОДНИХ ДІЯЧІВ,

:-: на :-:

ФОНД ІМЕНИ ІВАНА ФРАНКА.

—o—

ЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ НА АДРЕСУ:
„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВИКАЗ ДАЛЬШИХ ЖЕРТВ:

28. Вапетон, Н. Дак. Стефан Ярчук жертвував $5.00
29. Бостон, Масс. Вол. Попович жертвував $1.00
30. Ню Йорк, Н. Й. М. Д. Величко жертвував $2.00

РАЗОМ $8.00
Оголошено в ч. 112 „Свободи" $250.45
ЗАГАЛЬНА СУМА $258.45.

ВЕЧІРНА ШКОЛА АНҐЛІЙСЬКОЇ МОВИ.

Сим повідомляє ся всїх пітсбурщан, що міський шкільний уряд отворив вечірну школу в „Савт Гай Скул" при 10-тій і Карсон улици, на Савтсайд, Пітсбурґ, Па., для тих чужинців, що хотять научити ся говорити, читати і писати анґлійською мовою.

Знамениті учителї є наняті до сих наук. Школа є отворена в кождий понедїлок, середу і пятницю вечер від 7.30 до 9.30. Всїх радо приймаємо. Просимо вписати ся як найскорше. 27-28

ПРОДОВЖУЄ ЖИТЄ ЛЮДИНИ.

Що Г. Г. фон Шлїка Болгарський Кровний Чай є успішним средством проти недуг желудка, болїв голови, браку апетиту, зле травленє, нереґулярности відходів, висиленє цїлого орґанїзму і другі подібні слабости, і що сей лїк многим людям продовжив житє, о сім сьвідчить між иншим слїдуючий лист від нашого родимця, Петра Марича, Box 172, Тілтонвіл, Огайо:

„Маю честь повідомити Вас, що Ваш успішний Болгарський Кровний Чай оказав ся для мене вельми успішним і я уживаю його вже від довшого часу.

„Я терпів на зле травленє і булбим давно вже умер, колиби я не був ужив Болгарського Кровного Чаю, який одиноко продовжив моє житє. Прошу прислати менї ще одну долярову пачку того лїку".

Одна велика пачка Болгарського Кровного Чаю вистане для цїлої родини на 5 місяців. За доляра одну, а 6 пачок за $5.00, вишле кождому Marvel Products Company, 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. 19в31 (Оголошенє).

ЦІННИК КНИЖОК,

які можна дістати в друкарни „Свободи":

Американський Шляхтич. Образ з житя руських робітників, в 3-ох дїях. — Цїна ....30 цнт.
Абу Касимові капцї. — Арабська казка Написав Іван Франко. — Цїна 30 цт.
Американський гимн „Май Контри" під нотами в українськім перекладї. — Цїна .... 10 цнт.
Американець, веселий образ з житя народу зі співами, в трох дїях. — Цїна ....15 цнт.
Американські трости. — Ковбок. (Казка.) — Еміґранти. — Днї нашої слави і недолї. — Цїна .... 15 цнт.
Амалюнґа. — Займаюче оповіданє з часів боїв між Европейцями, а Індіянами в півн. Америцї. — Цїна 20 цнт.
Бондарівна. Драма в 4. дїях з 5. відслонах. — Цїна ....20 цнт.
Байки-небилицї. — Цїна .... 10 цнт.
Буквар для дїтий першого року науки. — Цїна враз з пересилкою 30 цнт.
Блудний син. Образ з житя наших виселенців в Америцї у 4 актах зі співами. — Цїна ....25 цнт.
Богдан Хмельницький в Галичинї (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Днї нашої слави і недолї. — Цїна .... 15 цнт.
Весела читанка з образками. — Цїна ....15 цнт.
I. Вечері на хуторі біля Диканьки. II. Ярмарок в Сорочинцях. — Цїна 15 цнт.
Вічевий співаник. — Цїна .... 5 цнт.
Весела книжочка в 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Цїна .... 35 цнт.
Вихованець. Народна комедія в 3. дїях зі співами і танцями. — Цїна 25 цнт.
Вертеп. Сценїчна картинка для колядників, що ходять по хатах в часї Різдвяних Сьвят. — Цїна .... 5 цнт.
В неволї темноти. — Комедія з житя русько-американського народа в 3 актах. — Цїна .... 25 цнт.
Вода в природї. — Умірковчний та щирий. (В. Винниченко). — Заграй. — Останки „Фортуни". — Днї нашої слави і недолї. — Цїна .... 20 цнт.
В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповіданє „Сивадник". — Цїна .... 25 цнт.
Галка смерти. — Цїна .... 5 цнт.
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дїтий. — Цїна .... 10 цнт.
Галицькі анекдоти. (Гумор. оповіданя). — Цїна .... 10 цнт.
Ґеновефа. — Цїна .... 30 цнт.
Гаси огонь поки не розгорів ся і инші оповіданя. — Цїна ....20 цнт.
Два домики і одна фіртка. Комедія в I. дїї. — Цїна ....15 цнт.
Дяк. Оповіданє Марка Вовчка. — Цїна ....20 цнт.
Дещо про звірята, рослини, камінє і скали. — В сїй книжцї находить ся около 200 цїкавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони жиють. — Цїна .... 30 цнт.
Два брати, з байок Братів Ґріммів. — Цїна .... 15 цнт.
Де любов, там і Бог, оповіданє. — Цїна ....10 цнт.
Девять братів і десята сестриця Галя. Дуже гарне оповіданє. — Цїна 15 цнт.
Евстахій, повість з перших віків християнства. — Цїна ....30 цнт.
I. Жовнїр. — II. Оферма. Новеля з війського житя. — Цїна .... 10 цнт.
Жінка і її значінє в суспільним житю. — Сільський хірурґ (3 ілюстрації). — Смерть отаманова. — Дурець. — Днї нашої слави і недолї. — Цїна 15 цнт.
Жителї Марса. — Цїна .... 10 цнт.
Журавлї. — Зміст: Журавлї (вірш). Закутник (оповіданє). — Повітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Цайлос Бінт, оповіданя про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Цїна .... 15 цнт.
Жіночий язик, індіянська казка. Невдалий линч, оповіданє. — Цїна 15 цнт.
Житє, зарібки, орґанїзації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цїкава розправа про відносини працї і житя в Америцї. — Цїна .... 15 цнт.
3 років війни. Сатиричні ілюстрації з европейської війни. Оповіданя, відомости і інформації про український нарід, про старий край і Америку, богато ілюстровані. Понад 150 ілюстрацій. — Цїна ....30 цнт.
3 днїв кровавої війни. Віршоване оповіданє. — Цїна ....25 цнт.
За сестрою. — Є се найгарнїйше оповіданє з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Цїна .... 35 цнт.
Збірка оповідань. Пятка. Євшан-зілє. Безробітє. Павло. В судї. Чорт і Микитиха. Бокачка. Милосерність. Слон і чоловік. Добра дочка. — Цїна 20 цнт.
Збірка повісток. — Цїна ....10 цнт.
З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар в хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовний поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шани? Ангел та пустельник (оповіданє). Дещо цїкавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Цїна 15 ц.
За вольности України. — Цїна.. 5 цнт.
З кого ся насьміхають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Модний адвокат. Збірка оповідань. — Цїна .... 10 цнт.
Іван Коновченко і инші оповіданя. — Цїна ....20 цнт.
Іцко-Сват, комедія в 1. дїї. — Цїна 10 ц.
Іван Дурак та инші оповіданя. Цїна 25 ц.
Історія заложеня Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сьміють ся з чужої людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землї (Індійська казка). — Свати. — Днї нашої слави і недолї — Цїна 15 ц.
Із звірячого царства. Перша сотня найкрасших казок. — Цїна ....20 цнт.
Історія про дївчину сироту та про ріжні її пригоди: розкоші, смутки, щастє й нещастє серед змінчивого сьвіта. — Цїна ....40 цнт.
Історії Шерльока Гольмса, найславнїйшого в сьвітї детектива. — Тайна молодої вдови 25 цнт.; Наречена прокуратора 25 цнт.; Кроваві жемчуги 25 цнт.; Злочин в печері три 25 цнт.; Дочка лихваря 25 цнт.; Коронкова сукня королевої 25 цнт.; Прощай нареченний 25 цнт.; Слїдчий нюх кельнера 25 цнт.; Крадїж брилянта 25 цнт.; Убийник женщин 25 цнт.; Остров божевільних 25 цнт.; Фальшівник гроший 25 цт.
Історія про малого Пилипка як лютий морозенько замучив його в лїсї. — Цїна .... 20 цнт.
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). Катерина (3 ілюстрації). Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). Лист турецького султана Запорожським козакам. Відповідь Запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). Алькоголїзм і дїти (1 ілюстрація). — Цїна ....20 цнт.
Інститутка. Незвичайно гарне оповіданє. — Цїна ....15 цнт.
Історія про гарну Маґельону і ґрафа Петра. — Цїна ....25 цнт.
Календар У. Н. Союза на рік 1915. — Цїна ....30 цнт.
Календар У. Н. Союза на рік 1916. — Цїна ....50 цнт.
Календарик кишенковий в полотняній оправі. — Цїна ....10 цнт.
Казки за циганів — Цїна .... 10 цнт.
Конець „Тітаніка", правдивий опис морської катастрофи. — Цїна ..40 цнт.
Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчисляваня всяких рахунків; вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цїкавих відомостий. — Цїна .... 30 цнт.
Казки про жидів. — Зміст: Як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. — Мужик в жидом в спільцї. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правував. Як хлоп жида змудрував. — Цїна 15 цнт.
Коротка Історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князїв і гетьманів. — Цїна .. 10 цнт.
Кроваві діяманти. Новочасний роман. — Цїна ....35 цнт.
Людоїди і инші оповіданя. Цїна 25 цнт.
Лис Микита. З нїмецького переробив Іван Франко. — Цїна .... 40 цнт.
I. Листи з пекла. II. Лист шинкаря до чорта і инші оповіданя. — Цїна 25 цт.
I. Лист шинкаря до люципера і відповідь. II. Про алькоголь. — Цїна....10 цнт.
Листи Штіфа Табачнюка до його жінки Явдохи. — Цїна .... 10 цнт.
Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужинї (вірш). Скором (оповіданє). Рік 1903-тий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Цїна 10 цнт.
Марта Борецка. Історичне оповіданє. — Цїна ....25 цнт.
Мужики Аристократи. Народний образ в двох дїях. — Цїна ....15 цнт.
Мужицька доля. Збірка оповідань. — Цїна .... 10 цнт.
Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Цїна 20 цнт.
Навернений грішник. — Цїна .. 20 цнт.
Напад на Січ. — Павло Полуботок. — Цїна .... 5 цнт.
Невольник, драма в 5. дїях. — Цїна 15 ц.
Не сплє душі живої!... Присьвята українському народови в Злучених Державах і в Канадї в тяжких хвилях його житя, на зараню великих надїй для покріпленя духа. — Цїна .... 15 цнт.
Народна Школа ч. II. — Цїна 30 цнт.
Настоящі, комедія в одній дїї. — Цїна ....20 цнт.
Наталка Полтавка. Оперетка в 3. дїях. — Цїна ....20 цнт.
Огонь на услугах чоловіка (3 ілюстрації). Становище шинкї. — Янко Музика. — Свинячий син. — Днї нашої слави і недолї. — Цїна .... 15 цнт.
Ой не ходи Грицю, та на вечерницї. Народна драма зі співами в V. дїях М. Старицького. (В переробцї Александрова. — Цїна ....30 цнт.
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників. Арабська казка. — Цїна 20 цт.
О підземних скарбах. — Природна розвідка про всякі мінерали, находячі ся в землї і як витворють ся з них річи необхідні в житю людий. Цїна 25 ц.
Оповіданя про заздрих Богів. — Цїна .... 10 цт.
I. Олекса Довбуш і карпатські опришки. — II. Цісар і ігумен. Баляда з нїмецького переклав Іван Франко. — Цїна .... 10 цнт.
I. О дванайцяти таблицях, оповіданє після народних казок. **II. Швець і нечиста сила.** — Цїна ....25 цнт.
Орлеанська дївчина. Історичне оповіданє про французьку героїню Іванну д'Арк. Цїна ....20 цнт.
Опис рідного краю. Маленька ґеоґрафія України з малюнками і мапкою. — Цїна ....20 цнт.
Ох! не люби двох! Оперетка в 3. дїях. — Цїна ....25 цнт.
Повна збірка веселих віршів Степана Руданського. — Цїна .... 55 цнт.
Про конець сьвіта. — Цїна .... 15 цнт.
Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими. — Цїна .... 15 цнт.
Порадник для залюблених або як писати любовні листи. — Цїна .. 35 цнт.
Провідник, практичний підручник до науки анґлійської мови без помочи учителя з доданем словаря. — Цїна $1.50
Під прапором свобода. Вибір патріотичних декламацій. — Цїна .... 30 цнт.
Пісні про Канаду і Австрію. Приґоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Цїна .... 40 цнт.
Покуса. — Зміст: Покуса (оповіданє). З практичної школи (оповіданє). З тут голова (оповіданє). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, звірят і ростин. — Цїна .... 10 цнт.
Промови, декламації і желаня на хрестинах, заручинах і весїлю для кумів, старостів і дружбів. — Цїна .. 10 цнт.
Про нутро землї (з 22 образками). — Розказ про будову землї і її передпотопові здобутки. — Цїна .. 25 цнт.
Про Христофа Колюмба та відкритє Америки (2 ілюстрації). — Закон не сповнить пиянства, тільки вихованє. — Ріп Ван Вінкель (Вашінґтон Ірвінґ). — Днї нашої слави і недолї. Цїна 15 ц.
Причта про сліпника та инші оповіданя, гуморески і сатири. — Цїна 40 ц.
Принц і нуждар. Дуже займаюче оповіданє славного американського писателя Марка Твейна в перекладї В. Держируки. — Цїна .... 50 цнт.

Обширні цїнники висилаємо кождому на жаданє.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресї. Моні-ордер належить долучити до замовленя.

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ДОПИСИ.

З SYRACUSE, N. Y.

З народного житя в Сиракюз, Н. Й.

Заходом Укр. Болна і тов. Запор. Січи в Сиракюз відбув ся дня 15. с. м. концерт присьвячений памяти Івана Франка.

Саме сьвято є на часі і кожда українська грoмада повинна його в себе устроїти в тій цїли, щоби віддати честь і славу заслуженому поетови і великому синови українського народу та познакомити людий, чим є для нас Франко. Звичайно на таких торжествах бувають співи, деклямації і відчит про дотичну особу, якій сьвято призначено.

Се мали ми нагоду почути в Сиракюз з тою вше ріжницею, що як декотрі місцевости докладають всїх можливих старань, аби таке торжество вийшло під кождим оглядом як найвеличавійше, то в нас було цїлком противно.

Згадати треба, що кромі деклямації, яку виголосив п. Шеремета зі зрозумінєм річи, та піснї „На беріжку у ставка" — всі прочі точки випали слабо, а декотрі навіть фатально! До тих послідних належав і дует „Як два серця ся кохають". Навіть і шановний прелєґент, який мав відчитати житєпись І. Франка, не вивязав ся зі своєї задачі як слід, добираючи якихось ломаних слів, котрих годі дошукати ся в літературній мові. А вже непростимим гріхом є те, коли дірiґент іритує ся на сценї, заховуючи ся при тім невідповідно, а навіть деколи позволяє собі зневажати співаків підчас народних сьвят в присутности гостий! Чи се також має бути точка концерту? Нарід хоче иншої поживи при таких нагодах, а не як хтось сказав: нї се, нї те! Се сказав я тут не з гніву, але для орієнтації на будуче! Концерт чи представленє належить підготовити совісно; тоді честь буде для аранжерів і користь для народу.

Учасник.

Замітка від Редакції: У нас завело ся вже з давен давна таке якесь „кумівство", що не дай Господи якунебудь громадську справу скритикувати! Всї наші концерти, вечерниці, представленя, бали, вічеві чи принагідні промови — все те виходить у дописях як найлїпше і найкрасше. З того виходить велика шкода і для інтересованих у дотичній справі осіб і для цїлого загалу. Інтересовані особи через незаслужену похвалу уважають себе за великих „артистів" і затрачують почутє правдивої краси в справах штук красних, а загал попросту деморалізує ся.

Неодин скаже, що острійша критика якогось, приміром, театрального представленя відбирає людям охоту до праці. Може воно і правда, але ми все таки думаємо, що без розумної й оправданої критики ніякий чоловік не позбудеть ся своїх хиб. Штуку треба шанувати, а не легковажити її. Шанує і любить штуку тільки той чоловік, котрий мислить ся з голосом критики і котрий в души не годить ся на те, щоби зі штуки робити посьміховище і позорище.

Розумний чоловік, якому залежить на тім, щоби він справді чогось навчив ся, не буде гнівати ся за слова справедливої критики, але ще навіть подякує за неї. Розумний чоловік з причини критики не покидає громадянської роботи, не зражує ся до штуки, але ще з більшим завзятєм плекає ту іскру Божу, яка жеврів в його грудях.

Ми вважаємо критику за річ хосенну для нашого громадянства і з тої власне причини ми помістили повисшу допись у нашій часописи.

Аби не було ніякого непорозуміня, ми позволимо собі звернути увагу наших чесних дописувателів, що **критику треба відріжнити від напасти, якою руководять ся нераз мстиві дописуватслї.**

—o—

З NEW YORK, N. Y.

Вправи Українських Січових Стрільців.

Може чи не найкрасшою проявою нашого житя на американській Українї є найновійший рух між українською молодїжию, яка почала гуртувати ся в ґімнастичній орґанізації „Українські Січові Стрільцї". Доси у нас не звертало ся уваги на ґімнастичну сторону вихованя нашої молодіжи, хоч се справа дуже потрібна і пожиточна.

Ґімнастичні товариства — се не є якась новина. Ґімнастичні товариства вже давно істнують у инших народів — іміґрантів Злучених Держав. Зі славянських народів стоять під тим зглядом найкрасше Чехи і Поляки. У нас, американських Українців, на поли ґімнастики не зроблено нічого. Ми під тим зглядом нічого не маємо. Ми чомусь-то проспали таку важну справу, як проспиляємо богато инших. І коли тепер між нами почала ся в тім напрямі якась робота, то се для нас, многотисячної американської кольонії, нова, велика і важна проява в народнім житю.

З сих власне мотивів я уважаю за відповідне подати дещо про працю, житє і рух нюйорського товариства „Українські Січові Стрільцї", і його членів.

Згадане товариство в Ню Йорку істнує вже 4-тий місяць. Його засновано з великими і тяжкими трудами, як се звичайно буває при заснованю кождого культурного й ідейного товариства. **Перепони були і ще тепер є таки зі сторони нашої, хоч чужинцї (прим. Чехи) дуже радо повитали се товариство.** Наші „полїтики" противлять засадам сього товариства, кажучи, що воно плекає між нашою молодїжию мілїтаризм... Чехи не зважають на ніякий „мілїтаризм", але відносять ся до товариства „Українські Січові Стрільцї" дуже прихильно, відступають членам сього товариства даром галю і ґімнастичні прилади, а навіть учителя, бо знають, що тут нема мови про ніякий мілїтаризм. Тут ходить о духово-фізичне вихованє української молодїжи.

Так задивляють ся на се товариство Чехи, так задивляють і самі члени сього товариства, а коли комусь робота членів „У. С. С." не подобає ся, то він нехай старає ся заспокоїти свої розбурхані нерви де инде!...

Члени тов. „Укр. Січові Стрільцї" протягом 4-ох місяців свого істнованя зробили великий поступ. Членів у товаристві є 42, з них 30 молодців, а 12 дівчат. Мущини знають 22 вправи, а се 12 вправ вільних, 3 фіґури борбництва, 1 вправу топірцями і 6 пірамід. Дівчата знають 15 вправ, а се: 3 вправи булавами, 8 вільних лентами і 4 вільні великі.

Вправи відбувають ся 2 рази тижнево. Мущини вправляють ся в четвер в гали Мілєра під ч. 134 Іст 7-ма улиця, а в пятницю в чеськім „Соколї" під ч. 527 Іст 72-га улиця. Дівчата вправляють ся у вівторок в чеськім „Соколї", а в четвер в гали Мілєра. Учителем вправ є п. П. Задорецький. Вступ до товариства виносить 50 цнт., а місячна вкладка 25 цнт.

Українська Молодїжи! Вступай у ряди „Українських Січових Стрільцїв" вартуй свої фізичні й духові сили для добра свого, для добра рідного народу і для любої Вітчини.

Поінформований.

ПРОТОКОЛ

з річного засїданя головного уряду У. Н. Союза відбувшого ся в днях 9, 10. і 11. жовтня 1916 р., в домі У. Н. Союза під числом 83 Ґренд стр., Джерзи Сіти, Н. Дж.

—o—

(Дальше).

Подрібний виказ і рух членів У. Н. Союза після кляс.

Кляса А ($250)

Місяць	Рік	Число членів з початком місяця	Принято нових	Принято наново	Принято з пер. карт.	Прийшли з ін. кляс	Суспендовано	Виключено	Взяли перест. карти	Перейшли до ін. кляс	Число членів з кінцем місяця
Жовт.	1915	89	16	2	—	—	—	—	—	—	107
Падол.	„	107	28	—	—	1	—	—	—	—	136
Груд.	„	136	33	—	—	—	6	—	—	2	161
Січ.	1916	161	71	—	2	—	5	3	2	—	224
Лют.	„	224	19	—	—	—	8	—	—	—	235
Мар.	„	235	20	1	1	—	2	—	1	1	253
Цьвіт.	„	253	12	1	2	—	3	1	2	2	260
Май	„	260	22	2	—	3	11	2	2	—	272
Черв.	„	272	26	2	3	—	12	—	1	1	289
Липень	„	289	29	1	1	1	7	—	3	3	308
Серп.	„	308	7	1	2	2	15	3	3	1	298
Верес.	„	298	13	5	1	2	8	—	1	—	310
Разом		89	296	15	12	9	77	9	15	10	310

Кляса АА ($500)

Місяць	Рік	Число членів з початком місяця	Принято нових	Принято наново	Прийшло з пер. карт.	Прийшло з ін. кляс	Суспендовано	Виключено	Взяло перест. карти	Перейшло до ін. кляс	Померло	Число членів з кінцем місяця
Жовт.	1915	2053	67	13	4	3	37	2	7	2	—	2092
Падол.	„	2092	150	12	13	5	36	—	13	4	3	2216
Груд.	„	2216	251	11	5	28	27	—	6	15	1	2462
Січень	1916	2462	371	11	7	4	35	5	6	5	1	2803
Лют.	„	2803	79	14	6	2	37	2	6	2	—	2857
Мар.	„	2857	94	10	9	5	26	2	7	3	4	2933
Цьвіт.	„	2933	79	4	3	3	40	7	10	1	2	2962
Май	„	2962	205	14	15	5	49	6	11	2	1	3132
Черв.	„	3132	187	23	14	2	46	6	25	4	3	3274
Лип.	„	3274	238	19	20	7	41	1	14	2	3	3497
Серп.	„	3497	102	13	11	1	61	3	13	5	1	3541
Верес.	„	3541	111	20	13	4	58	5	18	4	1	3603
Разом		2053	1934	164	120	69	493	39	136	49	20	3603

Кляса В ($750)

Місяць	Рік	Число членів з початком місяця	Принято нових	Принято наново	Принято з пер. карт.	Прийшло з ін. кляс	Суспендовано	Виключено	Взяло перест. карти	Перейшло до ін. кляс	Число членів з кінцем місяця
Жовтень	1915	21	2	—	—	—	1	—	—	—	22
Падолист	„	22	6	—	—	—	—	—	—	—	28
Гудень	„	28	7	—	—	2	—	—	—	—	37
Січень	1916	37	11	—	—	—	—	—	—	—	48
Лютий	„	48	5	—	2	—	—	—	2	—	53
Марець	„	53	5	—	—	1	1	—	—	—	58
Цьвітень	„	58	4	—	—	—	1	—	—	—	61
Май	„	61	8	—	—	—	3	—	—	—	66
Червень	„	66	9	1	—	—	1	—	1	—	74
Липень	„	74	11	—	1	—	—	—	—	—	86
Серпень	„	86	6	—	—	—	1	—	1	—	90
Вересень	„	90	7	—	1	—	3	—	—	—	95
Разом		21	81	1	4	3	11	—	4	—	95

Кляса С ($1000)

Місяць	Рік	Число членів з початком місяця	Принято нових	Принято наново	Принято з пер. карт.	Прийшло з ін. кляс	Суспендовано	Виключено	Взяло перест. карти	Перейшло до ін. кляс	Померло	Число членів з кінцем місяця
Жовт.	„	3898	76	32	6	2	67	9	11	3	6	3918
Падол.	„	3918	113	32	16	3	61	4	16	5	4	3992
Груд.	„	3992	147	27	8	14	52	13	11	28	6	4078
Січ.	1916	4078	156	32	10	5	37	16	11	4	3	4210
Лют.	„	4210	57	22	13	2	77	11	16	2	4	4194
Мар.	„	4194	58	50	12	2	42	7	13	5	4	4245
Цьвіт.	„	4245	33	16	8	2	60	18	11	2	5	4208
Май	„	4208	92	41	13	2	57	9	22	8	2	4258
Черв.	„	4258	127	20	13	4	38	5	18	1	2	4358
Лип.	„	4358	152	20	20	1	53	2	12	4	3	4477
Серп.	„	4477	60	25	23	6	56	—	25	3	3	4504
Вер.	„	4504	70	21	11	3	69	6	11	5	2	4516
Разом		3898	1141	338	153	46	669	100	177	70	44	4516

Кляса ВВ ($1500)

Місяць	Рік	Число членів з початком місяця	Принято нових	Принято наново	Принято з пер. карт.	Прийшло з ін. кляс	Суспендовано	Виключено	Взяло перест. карти	Перейшло до ін. кляс	Число членів з кінцем місяця
Жовтень	1915	9	2	—	—	—	—	—	—	—	11
Падолист	„	11	—	—	—	—	—	—	—	—	11
Грудень	„	11	2	—	—	1	—	2	—	—	12
Січень	1916	12	4	—	—	—	—	—	—	—	16
Лютий	„	16	2	—	1	—	—	—	1	—	18
Марець	„	18	1	—	—	1	—	—	—	—	20
Цьвітень	„	20	1	—	—	—	—	—	—	—	21
Май	„	21	—	—	—	—	1	—	—	—	20
Червень	„	20	3	—	—	—	—	—	—	—	23
Липень	„	23	1	—	—	—	—	—	—	—	24
Серпень	„	24	1	—	—	—	2	—	—	—	23
Вересень	„	23	1	1	—	—	1	—	—	—	24
Разом		9	18	1	1	2	4	2	1	—	24

Кляса СС ($2000)

Місяць	Рік	Число членів з початком місяця	Принято нових	Принято наново	Принято з пер. карт.	Прийшло з ін. кляс	Суспендовано	Виключено	Взяло перест. карти	Перейшло до ін. кляс	Число членів з кінцем місяця
Жовтень	1915	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Падолист	„	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Грудень	„	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Січень	1916	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Лютий	„	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Марець	„	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Цьвітень	„	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Май	„	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Червень	„	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Липень	„	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Серпень	„	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Вересень	„	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Разом		1	—	3	—	—	4	—	—	—	—

Загальний рух в членах У. Н. Союза після кляс за час від 1. жовтня 1915 р. до 30. вересня 1916 р. представляєть ся так:

Кляса А ($250) принято нових	296
Кляса АА ($500) принято нових	1.934
Кляса В ($750) принято нових	81
Кляса С ($1.000) принято нових	1.141
Кляса ВВ ($1.500)	18
Разом	3.470
Кляса А ($250) принято наново	15
Кляса АА ($500) принято наново	164
Кляса В ($750) принято наново	1
Кляса С ($1.000) принято наново	338
Кляса ВВ ($1.500) принято наново	1
Кляса СС ($2.000) принято наново	3
Разом	522
Кляса А ($250) принято з пер. картами	12
Кляса АА ($500) принято з пер. картами	120
Кляса В ($750) принято з пер. картами	4
Кляса С ($1.000) принято з пер. картами	153
Кляса ВВ ($1.500) принято з пер. картами	1
Разом	290
Кляса А ($250) прийшло з инших кляс	9
Кляса АА ($500) прийшло з инших кляс	69
Кляса В ($750) прийшло з инших кляс	3
Кляса С ($1.000) прийшло з инших кляс	46
Кляса ВВ ($1.500) прийшло з инших кляс	2
Разом	129
Кляса А ($250) суспендовано	77
Кляса АА ($500) суспендовано	493
Кляса В ($750) суспендовано	11
Кляса С ($1.000) суспендовано	669
Кляса ВВ ($1.500) суспендовано	4
Кляса СС ($2.000) суспендовано	4
Разом	1.258
Кляса А ($250) виключено	9
Кляса АА ($500) виключено	39
Кляса С ($1.000) виключено	100
Кляса ВВ ($1.500)	2
Разом	150
Кляса А ($250) взяло пер. карти	15
Кляса АА ($500) взяло пер. карти	136
Кляса В ($750) взяло пер. карти	4
Кляса С ($1.000) взяло пер. карти	177
Кляса ВВ ($1.500) взяло пер. карти	1
Разом	333
Кляса А ($250) перейшло до инших кляс	10
Кляса АА ($500) перейшло до инших кляс	49
Кляса С ($1.000) перейшло до инших кляс	70
Разом	129
Кляса АА ($500) померло	20
Кляса С ($1.000) померло	44
Разом	64

У всїх клясах разом принято:

Нових членів	3.470
Наново	522
З переступними картами	290
З инших кляс	129
Разом	4.411

У всїх клясах разом:

Суспендовано	1.258
Виключено	150
Взяло переступні листи	333
Перейшло до инших кляс	129
Померло	64
Разом	1.934
Дня 1. жовтня 1915 р. У. Н. С. числив членів	6.071
Від 1. жовтня 1915 р. до 30. вересня 1916 р. прибуло	4.411
Разом	10.482
Від 1. жовтня 1915 р. до 30. вересня 1916 р. убуло	1.934
З днем 30. вересня 1916 р. У. Н. С. числив членів	8.548

Загальне зіставленє в членах У. Н. Союза після місяців представляєть ся так:

Місяць	Рік	Число членів з початком місяця	Прибуло	Убуло	Остало з кінцем місяця	Дітий членів У. Н. Союза	Разом число членів в У.Н.С. з кінцем місяця
Жовтень	1915	6.071	225	145	6.151	1.470	7.621
Падолист	„	6.151	379	146	6.384	1.477	7.861
Грудень	„	6.384	536	170	6.750	1.450	8.200
Січень	1916	6.750	685	133	7.302	1.469	8.771
Лютий	„	7.302	224	169	7.357	1.469	8.826
Марець	„	7.357	271	118	7.510	1.461	8.971
Цьвітень	„	7.510	168	165	7.513	1.463	8.976
Май	„	7.513	422	186	7.749	1.480	9.229
Червень	„	7.749	434	165	8.018	1.495	9.513
Липень	„	8.018	523	148	8.393	1.549	9.942
Серпень	„	8.393	260	196	8.457	1.546	10.003
Вересень	„	8.457	284	193	8.548	1.587	10.135
Разом		6.071	4.411	1.934	8.548		

Дня 1. жовтня 1915 р. У. Н. Союз числив разом членів	6.071
Дня 30. вересня 1916 р. У. Н. Союза числив разом членів	8.548
Від 1. жовтня 1915 р. до 30. вересня 1916 р. число членів У. Н. Союза побільшило ся о	2.477
З днем 1. жовтня 1915 р. У. Н. Союз числив членів	6.071
Дітий членів У. Н. Союза	1.470
Разом	7.541
З днем 30. вересня 1916 р. У. Н. Союз числив членів	8.548
Дітий членів У. Н. Союза	1.587
Разом	10.135

Члени після кляс обезпеченя:

Кляса А ($250)	310
Кляса АА ($500)	3.603
Кляса В ($750)	95
Кляса С ($1.000)	4.516
Кляса ВВ ($1.500)	24
Дітий членів У. Н. Союза	1.587
Разом	10.135

Від 1. жовтня 1915 р. до 30. вересня 1916 р. У. Н. Союз побільшив ся разом о 2.594 членів.

По відчитаню звіту головного рекордового секретаря У. Н. Союза, М. Угорчака, наступила дискусія над тим звітом. По річевій дискусії на поставлене і поперте внесене ухвалено одноголосно приняти вповні звіт головного рекордового секретаря так, як був прочитаний.

(Дальше буде).

Ант. П. Чехов.

ІСПИТ НА ЧИН.

Учитель ґеоґрафії Галкін злобний на мене і, повірите, я у него не видержу нині іспиту, — говорив, нервово потираючи руки і пріючи, приємщик Х. почтового відділу Ефим Захарич Фендриков, сивий, бородатий чоловік з поважною лисиною і солідним животом. — Не видержу... Як Бог сьвятий на небі... А злий він на мене цілком задля дрібниць. Приходить він раз до мене з рекомендованим листом і лізе крізь публику, щоби я, бачите, приняв вперед його письмо, а доперва инші... Так не годить ся... Хоть він з образованої верстви, а всеж таки нехай береже порядку і жде. Я зробив йому приличну замітку: „Ждіть, говорю, черги, милостивий пане". Він обурив ся і з тої пори повстає против мене, як Савл. Мому синкови, Єгорушці треті кляси дає, а про мене ріжні назви по городі розпускає. Йду я раз побіч трактиєрні Кухтіна, а він висунув ся з білярдовим києм з вікна і кричить по пяному на цілу площу: „Панове дивіть ся: йде ужвана марка!"

Учитель московської мови, Пивомедов, що стояв в передній кімнаті Х. уїздної школи враз з Фендриковом і ласкаво курив його папіроса, здвигнув плечима і успокоював:

— Не хвилюйте ся. У нас не було приміру, щоби кого з вашої братії палили при іспитії. Pro forma.

Фендриков успокоїв ся, але не на довго. Через передну кімнату перейшов Галкін, молодий чоловік з рідкою, немов би обірваною борідкою, в споднях з вітрильного полотна і новім синім фраку.

Опісля розійшла ся вістка, що їде інспектор. Фендриков зблід і почав ждати з тим страхом, який так добре звісний всім, що сидять на лаві обжалованих, або вперве складають іспит. Через передну кімнату перелетів на улицю статський інспектор уїздної школи, Хамов. За ним спішив на стрічу інспекторови учитель релїгії Змієжалов в синім колпаку і з нагрудним хрестом. Туди спішили також инші учителї. Інспектор народних шкіл Ахавов грімко привитав ся, виразив своє невдоволенє з причини уличного пороху і війшов до школи. В пять мінут пізнійше почав ся іспит.

Перепитано двох поповичів на сільських учителів. Один зложив іспит, другий провалив ся. Сей, що перепав, висмаркав ся в червону хустину, постояв хвилю, подумав і пійшов. Перепитано двох добровольців третої кляси. Після сего настав час Фендрикова...

— Де ви служите? — звернув ся до него інспектор.

— Приємщиком в тутешнім почтовім відділї, ваше високородіє — промовив він, причім випрямив ся і старав ся скрити перед публикою дрожанє своїх рук. — Вислужив двайцять один літ, ваше високородіє, а тепер зажадаю сьвідоцтва, щоби мене поручили на чин колєжського реґістратора, через що сьмію піддати ся іспитови на чин першої кляси.

— Так... Напишіть диктат.

Пивомедов встав, закашляв ся і почав диктувати глубоким, проймаючим басом, причім старав ся зловити іспитованого на словах, які пишуть ся не так, як їх виговорює ся: „хараша халодная вада когда хочица пить" і т. п.

Однак, хоть як не вимовлював хитроумний Пивомедов, диктат удав ся. Будучий колєжський реґістратор зробив не богато похибок, хоть і звертав увагу більше на красу букв ніж на граматику. В слові „чрезвычайно" він написав два „н", слово „лучше" написав „лутше", а словами „новое поприще" викликав на лици інспектора усьміх, бо написав „новое подприще"; але прецінь все те не грубі помилки.

— Диктат вдоволяючий — сказав інспектор.

— Осьміляю ся подати до відомости вашого високородія — сказав заохочений Фендриков, скоса поглядаючи на свого ворога Галкіна: — осьміляю ся додати, що ґеометрію я учив ся з книго Давидова, а в части вивчував її у сестрінка Варсонофія, що приїздив на вакації з Троїце-Сергієвської, Витаньської семінарії. І пляніметрії учив ся і стереометрії... все як є.

— Стереометрія в програму не входить...

— Не входить? А я місяць сидів над нею... Який жаль!... — зітхнув Фендриков.

— Але лишім покищо ґеометрію. Звернемо ся до науки, яку ви, яко урядник почтового заряду, імовірно, любите. Ґеоґрафія — наука почтилїонів.

Всі учителї з поважанєм засьміяли ся. Фендриков не згоджував ся з тим, що ґеоґрафія є наукою почтилїонів (про се нікуди не було писано, анї в почтових правилах, анї в окружних приказах), однак ради поважаня сказав: — „Точно так". Він нервово закашляв і зі страхом став ждати питань. Його ворог Галкін подав ся на зад крісла, і не дивлячи ся на него, запитав протяжно:

— Гм... Скажіть мені, яка управа в Туреччині?

— ...Відома річ, яка... турецька...

— Гм!... турецька... Се понятє широке. Там управа конституційна. А які ви знаєте притоки Ґанґа?

— Я з ґеоґрафії Смирнова учив ся та, вибачте не вивчив докладно: ...Ґанґ, се ріка, що пливе в Індії... ся ріка вливає в океан.

— Я вас не про те питаю. Які притоки має Ґанґ? Не знаєте? А де пливе Аракс? І сего не знаєте?... Дивно... В якій ґубернії Житомир?

— Тракт 18, місце 121.

На лобі Фендрикова виступив холодний піт. Він закліпав очима і зробив такий проковтуючий рух, що видавало ся, будьто він проковтнув свій язик.

— Як перед правдивим Богом, ваше високородіє, — пробормотів він. — Навіть отець протоєрей можуть потвердити... Двайцять один літ вислужив і тепер те саме, що... Вік буду молити Бога...

— Гарно, лишім ґеоґрафію. Що ви приготовили з аритметики?

— І аритметику не докладно вивчив... Навіть отець протоєрей можуть потвердити... Вік буду молити Бога... З самої Покрови учу ся, учу ся і... ніякого толку... Постарів ся для умової працї... Будьте на стільки милосерні ваше високородіє, дозвольте вічно молити Бога...

На рісницях Фендрикова повисли сльози.

Прослужив чесно і непорочно... Сповідаю ся що року... Навіть отець протоєрей можуть потвердити... Будьте великодушними, ваше високородіє.

— Нічого не приготовили?

Всьо приготовив, але нічого не тямлю... Небавом шістьдесятка стукне, ваше високородіє, де тут вже за науками гонити? Будьте ласкаві...

— Вже і шапку з кокардою замовив... — сказав протоєрей Змієжалов і усьміхнув ся.

— Гарно, ідіть! — сказав інспектор.

Через пів години ішов Фендриков з учителями до трактиєрні, пити чай і триюмфовав. Лице в него сіяло, в очах сьвітило ся щастє, але безнастанне скробанє з заду голови вказувало, що його томила якась гадка.

— Який жаль! — бормотів він. — Прецінь така, скажіть ради Бога, глупота з моєї сторони!

— Та що такого? — запитав Пивомедов.

— По що я стереометрію учив, коли її нема в програмі? Прецінь цілий місяць, над нею, нікчемний, сидів. Який жаль...